

***Модуларни наставни планови и
програми у средњем стручном
образовању у
Босни и Херцеговини у периоду 2010-
2021. године***

**Одјељење за средње стручно образовање,
образовање одраслих и цјеложивотно учење
и Одсјек за ВЕТИС**

Бања Лука, 2021.

САДРЖАЈ

Развој и имплементација модуларних наставних планова и програма	2
Праћење примјене модуларних наставних планова и програма	3
Модуларни наставни планови и програми у	5
Босни и Херцеговини	
Република Српска	13
Унско-сански кантон	12
Посавски кантон	15
Тузлански кантон	17
Зеничко-добојски кантон	19
Босанско-подрињски кантон Горажде	22
Средњобосански кантон	24
Херцеговачко-неретвански кантон	26
Западнохерцеговачки кантон	29
Кантон Сарајево	30
Кантон 10	33
Брчко дистрикт Босне и Херцеговине	35

Грамматички изрази у овом тексту употребљени су у једном роду и означавају особе и мушког и женског пола

Развој и имплементација модуларних наставних планова и програма

Реформски процеси у средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини имали су за циљ унапређење квалитета кроз модернизацију наставних планова и програма (НПП) у складу с потребама тржишта рада и у контексту цјеложивотног учења. Увођење модуларних наставних планова и програма започело је у Босни и Херцеговини 1998. године. У периоду 1998-2013. године, кроз неколико пројеката, развијани су и имплементирани модуларни НПП за 77 занимања (PHARE програм, PHARE VET Bridging пројекат, EU VET 1-4, GTZ).

У првим годинама, модуларне НПП су имплементирале само пилот-школе које су биле укључене у пројекте, тако да су ови програми споро продирали у средње стручно образовање.

Пољопривреда и прерада хране је била прва породица занимања за коју су у оквиру пројекта EU VET 1 (2002-04) развијени модуларни НПП. Пројекат EU VET 4 (2011-13) је поново био усмјерен на ову породицу занимања. Развијени су стандарди занимања за 10 занимања из породице пољопривреда и прерада хране, а потом је урађена ревизија модуларних НПП и усклађивање са стандардима. Оба пројекта су укључивала сва министарства образовања и све пољопривредне школе из Босне и Херцеговине.

У области пољопривреде и прераде хране највећа је заступљеност модуларних НПП. Према подацима за 2001/12. годину, од 7589 ученика у БиХ који су се образовали за занимања у области пољопривреде и прераде хране, само 592 се образовало по традиционалним НПП. Заступљеност модуларних НПП је била 92 %. Школске 2020/21. године, у Федерацији БиХ заступљеност модуларних НПП у овој породици је 82 % (1653 ученика по модуларним а 359 по традиционалним НПП).

Поред Републике Српске, министарства образовања кантона и Одјељење за образовање Брчко дистрикта Босне и Херцеговине су радили на прилагођавању постојећих или развоју нових модуларних НПП. Највише се радило на развоју и примјени модуларних НПП за занимања из породица електротехника, машинство и обрада метала, а потом и угоститељство и туризам.

Послије двадесет година од увођења првих модуларних НПП, у Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине средње стручно образовање

је у потпуности засновано на модуларним НПП, а у Федерацији БиХ примјена је неуједначена по кантонима. У два кантона се потпуно одустало од модуларних НПП и примјењују се само традиционални (Средњобосански и Западнохерцеговачки кантон), а у осталих осам кантона учешће модуларних НПП се креће од симболичних 6 % па до око 77 % ученика обухваћених школовањем по овим програмима.

Праћење примјене модуларних наставних планова и програма

Агенција за предшколско, основно и средње образовање (АПОСО) прати примјену модуларних наставних планова и програма у средњем стручном образовању у Босни и Херцеговини.

Први извјештај о примјени наставних планова и програма за средње стручно образовање у Босни и Херцеговини у Агенцији је припремљен за школску 2010/2011. годину. Подаци су прикупљани од министарства образовања ентитета/кантона/дистрикта и коришћени су подаци из годишњих програма рада школа. Прикупљени су и обрађени подаци за 194 од 211 средњих стручних и мјешовитих школа (обухваћеност 92 %). Није се могло рачунати на потпуну поузданост података због различитог приступа у захтјевима за подацима и неуједначеном начину организовања података у годишњим програмима рада школа, као и у обрађеним подацима министарства. Ти подаци су објављени у публикацији *Имплементација наставних планова и програма у Босни и Херцеговини*.

Током 2012. године у оквиру EU VET 4 пројекта, по моделу и методологији Агенције су још једном прикупљени и обрађени комплетни подаци за школску 2010/2011. годину (објављено у *Извјештају о примјени наставних планова и програма у средњим стручним и техничким школама у Босни и Херцеговини у школској 2010/2011. години с препорукама и акционим планом за увођење модуларних НПП-а у све стручне и техничке школе у Босни и Херцеговини*). Наредни извјештај који је припремила Агенција је *Модуларни наставни планови и програми у средњем стручном образовању у Босни и Херцеговини у периоду 2010 – 2016. године*. Подаци из ових докумената су коришћени за припрему овог извјештаја.

Овај извјештај обухвата период од десет година, почев од школске године 2010/11. до 2020/21. Имајући у виду да у образовању нема брзих промјена и да су оне видљиве тек после неколико година, посматрани су подаци за три школске године: 2010/11, 2015/16. и 2020/21. За два кантона није било доступних података за 2015/16. годину (нису достављени или су били непотпуни) па су уврштени подаци за 2014/15.

Извјештај је првенствено усмјерен на анализу података о модуларним наставним плановима и програмима и омогућава да се прикажу и сагледају кретања и промјене у примјени модуларних НПП у Босни и Херцеговини.

Поред тога, обрађени су и други подаци значајни за област средњег стручног образовања.

Циљ овог извјештаја је да пружи податке и основ за даљу анализу и планирање унапређења примјене модуларних наставних планова и програма у Босни и Херцеговини.

За припрему овог извјештаја коришћени су подаци из сљедећих извора:

- ВЕТ ИС Агенције за предшколско основно и средње образовање
- Агенција за статистику Босне и Херцеговине
- Федерални завод за статистику
- Републички завод за статистику Републике Српске
- Статистика Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Модуларни наставни планови и програми у Босни и Херцеговини

Протекло је двадесет година од увођења првих модуларних НПП у средње стручно образовање Босне и Херцеговине. Имплементација ових НПП је била неравномјерна у ентитетима и кантонима, а и различитог интензитета по периодима.

Нивоом имплементације модуларних НПП у првих десет година бавила су се два документа: *Имплементација наставних планова и програма у Босни и Херцеговини (АПОСО)* и *Извјештај о примјени наставних планова и програма у средњим стручним и техничким школама у Босни и Херцеговини у школској 2010/2011. години с препорукама и акционим планом за увођење модуларних НПП-а у све стручне и техничке школе у Босни и Херцеговини (EU VET 4)*. Овај извјештај наставља праћење примјене модуларних НПП у периоду од 2010. до 2020. године.

Школске 2020/21. године у средњем образовању у Босни и Херцеговини уписано је 110 534 ученика, а од тога је у средњем стручном образовању 82 954 или 75,05 %.

Највећи удио средњег стручног образовања у оквиру средњег образовања има Брчко дистрикт Босне и Херцеговине са 85,25 % ученика, па Република Српска са 78,79 %, а најмање је у Федерацији БиХ и то 72,76 %.

У оквиру нивоа 4 средњег стручног образовања стручне техничке школе имају 61 885 ученика (74,60 %), а у оквиру нивоа 3 стручне школе имају 21 069 ученика (25,40 %)¹. Подаци су дати у табели 1 и приказани графиком 1.

Табела 1. Број ученика по нивоу образовања у школској 2020/21.

ЕНТИТЕТ/КАНТОН/ДИСТРИКТ	Средње техничко образовање		Средње стручно образовање и обука	
	Број ученика	%	Број ученика	%
ФЕДЕРАЦИЈА БиХ	37 431	71,99	14 562	28,01
РЕПУБЛИКА СРПСКА	22 749	79,31	5 935	20,69
БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ	1 705	74,88	572	25,12
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	61 885	74,60	21 069	25,40

У оквиру средњег стручног образовања највећи удио ученика у стручним техничким школама има Република Српска и то 79,31 %², слиједи Брчко дистрикт Босне и Херцеговине са 74,88 %³ а најмањи удио има Федерација БиХ са 71,99 % ученика.⁴

¹ Агенција за статистику Босне и Херцеговине - Средње образовање у школској 2020/21. години, 28.5.2021.

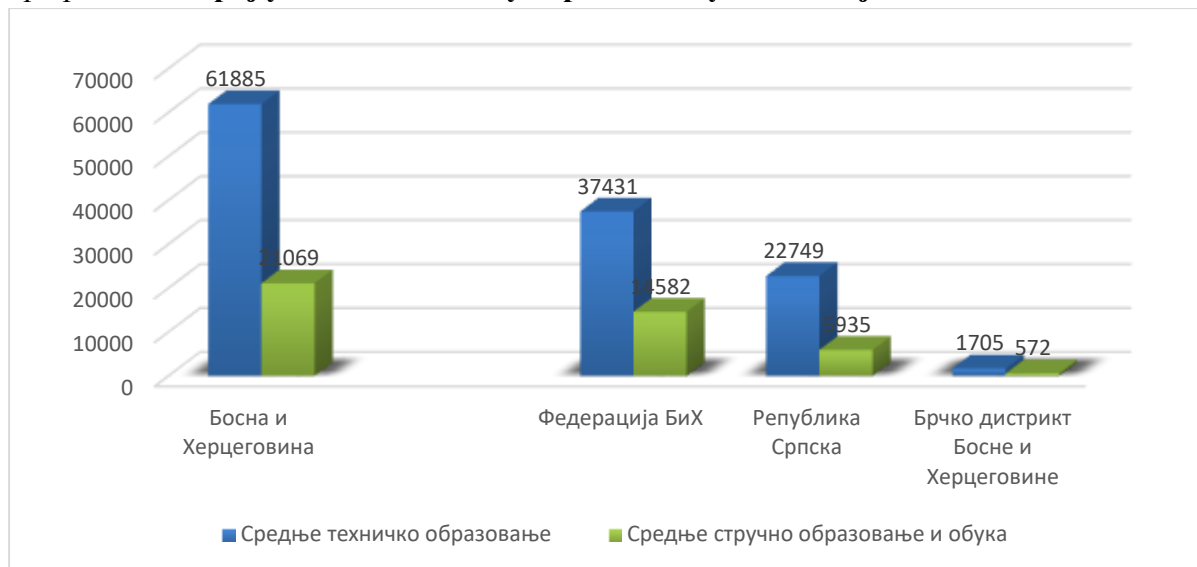
² Република Српска, Републички завод за статистику – Статистика образовања, годишње саопштење број 125/21

³ Статистика Брчко дистрикта БиХ – Средње образовање у школској 2020/21, саопштење од 28.5.2021.

⁴ Федерални завод за статистику – Средње образовање у Федерацији БиХ, саопштење од 15.12.2020.

Прве године посматраног периода (2010/11) у средњем стручном образовању Босне и Херцеговине било је 108 543 ученика.⁵ Школске 2020/21. године број ученика је 82 954, што је за око 25 % мање у односу на 2010/11.

Графикон 1. Број ученика по нивоу образовања у школској 2020/21. години

Средње стручно образовање у Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине је у потпуности засновано на примјени модуларних наставних планова и програма. У Федерацији БиХ њихова примјена је различитог нивоа по кантонима. У посматраних десет година биле су различите промјене и кретања у примјени модуларних НПП. Због тога, поред збирних података за Босну и Херцеговину, овај извјештај садржи и појединачне анализе примјене модуларних НПП за све кантоне појединачно.

Примјена модуларних НПП посматрана је по два основа: по броју модуларних НПП који су у примјени и по броју ученика који се школују по модуларним НПП.

У кантонима Федерације БиХ примјењују се модуларни и традиционални наставни планови и програми. Школске 2020/11. године у осам кантона примјењују се обје врсте програма, а у два кантона само традиционални. Преглед броја примјењиваних наставних планова и програма током посматраног десетогодишњег периода дат је у табели 2.

Табела 2. Примјена наставних планова и програма по броју квалификација/занимања

Наставни план и програм	Број квалификација/занимања		
	2010/2011	2015/2016	2020/2021
	<i>УНСКО-САНСКИ КАНТОН</i>		
Модуларни НПП	24	30	35
Традиционални НПП	44	56	23

⁵ Извјештај о примјени наставних планова и програма у средњим стручним и техничким школама у Босни и Херцеговини у школској 2010/11. години – EU VET 4, 2012. година

Примјена два НПП	9	8	9
Укупно квалификација/занимања	59	78	49
<i>ПОСАВСКИ КАНТОН</i>			
Модуларни НПП	9	12	12
Традиционални НПП	14	6	4
Примјена два НПП	2	1	
Укупно квалификација/занимања	21	17	16

Наставни план и програм

Број квалификација/занимања

	2010/2011	2015/2016	2020/2021
<i>ТУЗЛАНСКИ КАНТОН*</i>			
Модуларни НПП	47	46	46
Традиционални НПП	53	64	84
Примјена два НПП	4	21	36
Укупно квалификација/занимања	96	89	94
<i>ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН</i>			
Модуларни НПП	28	31	31
Традиционални НПП	64	59	49
Примјена два НПП	5	12	10
Укупно квалификација/занимања	87	78	70
<i>БОСАНСКО-ПОДРИЊСКИ КАНТОН ГОРАЖДЕ</i>			
Модуларни НПП	5	6	8
Традиционални НПП	22	25	19
Примјена два НПП		1	
Укупно квалификација/занимања	27	30	27
<i>СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН</i>			
Модуларни НПП	4	1	0
Традиционални НПП	69	61	58
Примјена два НПП		1	
Укупно квалификација/занимања	73	61	58
<i>ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКИ КАНТОН</i>			
Модуларни НПП	10	11	7
Традиционални НПП	72	63	68
Примјена два НПП	7	6	3
Укупно квалификација/занимања	75	68	72
<i>ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКИ КАНТОН</i>			
Модуларни НПП	3	2	0
Традиционални НПП	19	19	20
Примјена два НПП		1	
Укупно квалификација/занимања	22	20	20

<i>КАНТОН САРАЈЕВО*</i>			
<i>Модуларни НПП</i>	40	32	30
<i>Традиционални НПП</i>	63	80	79
<i>Примјена два НПП</i>	9	13	4
<i>Укупно квалификација/занимања</i>	94	99	105
<i>КАНТОН 10</i>			
<i>Модуларни НПП</i>	4	4	4
<i>Традиционални НПП</i>	23	26	29
<i>Примјена два НПП</i>	4	2	1
<i>Укупно квалификација/занимања</i>	23	28	32

<i>Наставни план и програм</i>	Број квалификација/занимања		
	2010/2011	2015/2016	2020/2021
<i>РЕПУБЛИКА СРПСКА*</i>			
<i>Модуларни НПП</i>	79		
<i>Традиционални НПП</i>			
<i>Примјена два НПП</i>			
<i>Укупно квалификација/занимања</i>	79		
<i>БРЧКО ДИСТРИКТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ</i>			
<i>Модуларни НПП</i>	33	36	38
<i>Традиционални НПП</i>	1		
<i>Примјена два НПП</i>			
<i>Укупно квалификација/занимања</i>	34	36	38

*Кантони за које недостају или су непотпуни подаци за 2015/16. па су умјесто те школске године коришћени подаци за 2014/15. За Републику Српску нема доступних података.

У табели је видљиво колико је модуларних, а колико традиционалних НПП примјењивано током посматраног периода и како се то мијењало. Такође је дат укупан број квалификација/занимања за која су се ученици школовали и број квалификација које су стицане у оквиру једног кантона по обје врсте НПП.

Поред броја примјењених модуларних НПП, значајан показатељ имплементираниости модуларних НПП у систем средњег стручног образовања је број ученика који су обухваћени школовањем по овим програмима. Често ова два показатеља дају слике које се значајно разликују.

Табела 2. Примјена НПП по броју ученика у школској 2020/21. години

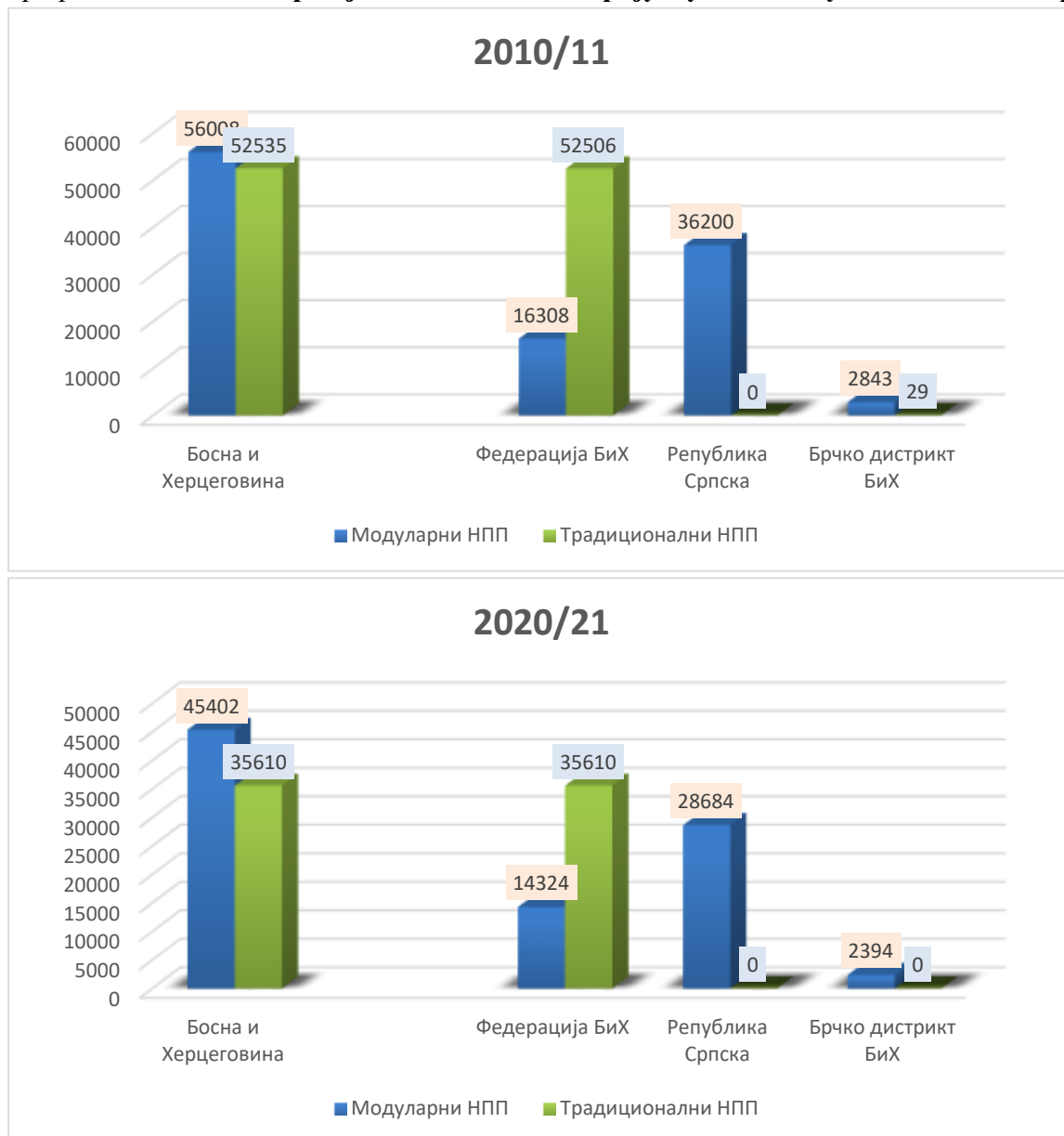
<i>ЕНТИТЕТ/КАНТОН/ДИСТРИКТ</i>	Модуларни НПП		Традиционални НПП	
	Број ученика	%	Број ученика	%
ФЕДЕРАЦИЈА БиХ				
<i>Унско-сански кантон</i>	3219	54,06	2736	45,94

<i>Посавски кантон</i>	548	77,29	161	22,71
<i>Тузлански кантон</i>	6362	57,93	4619	42,07
<i>Зеничко-добојски кантон</i>	1581	18,92	6777	81,08
<i>Босанско-подрињски кантон</i>	232	35,58	420	64,42
<i>Горажде</i>				
<i>Средњобосански кантон</i>	0	0	6151	100
<i>Херцеговачко-неретвански кантон</i>	292	6,03	4552	93,97
<i>Западнохерцеговачки кантон</i>	0	0	1576	100
<i>Кантон Сарајево</i>	1869	20,01	7473	79,99
<i>Кантон 10</i>	221	16,18	1145	83,82
УКУПНО ФБиХ	14324	28,69	35610	71,31
РЕПУБЛИКА СРПСКА	28684	100	0	0
БРЧКО ДИСТРИКТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	2394	100	0	0
УКУПНО БиХ	45402	56,04	35610	43,96

За анализу примјене модуларних НПП у 2020/21. години коришћени су подаци о 81 012 ученика или 97,66 % од укупно 82 954 ученика у средњем стручном образовању. За Федерацију БиХ уврштени су подаци за 96,04 % ученика (49 934 од укупно 51 993 ученика). Подаци су дати у табели 3.

У почетној години посматраног периода (2010/11) школовањем по модуларним НПП у Босни и Херцеговини било је обухваћено 56 008 ученика или 51,59 % и у наредних десет година тај број се смањио на 45 402 ученика, али се учешће у укупном броју незнатно повећало на 56,04 %. Те промјене приказане су у графикону 2.

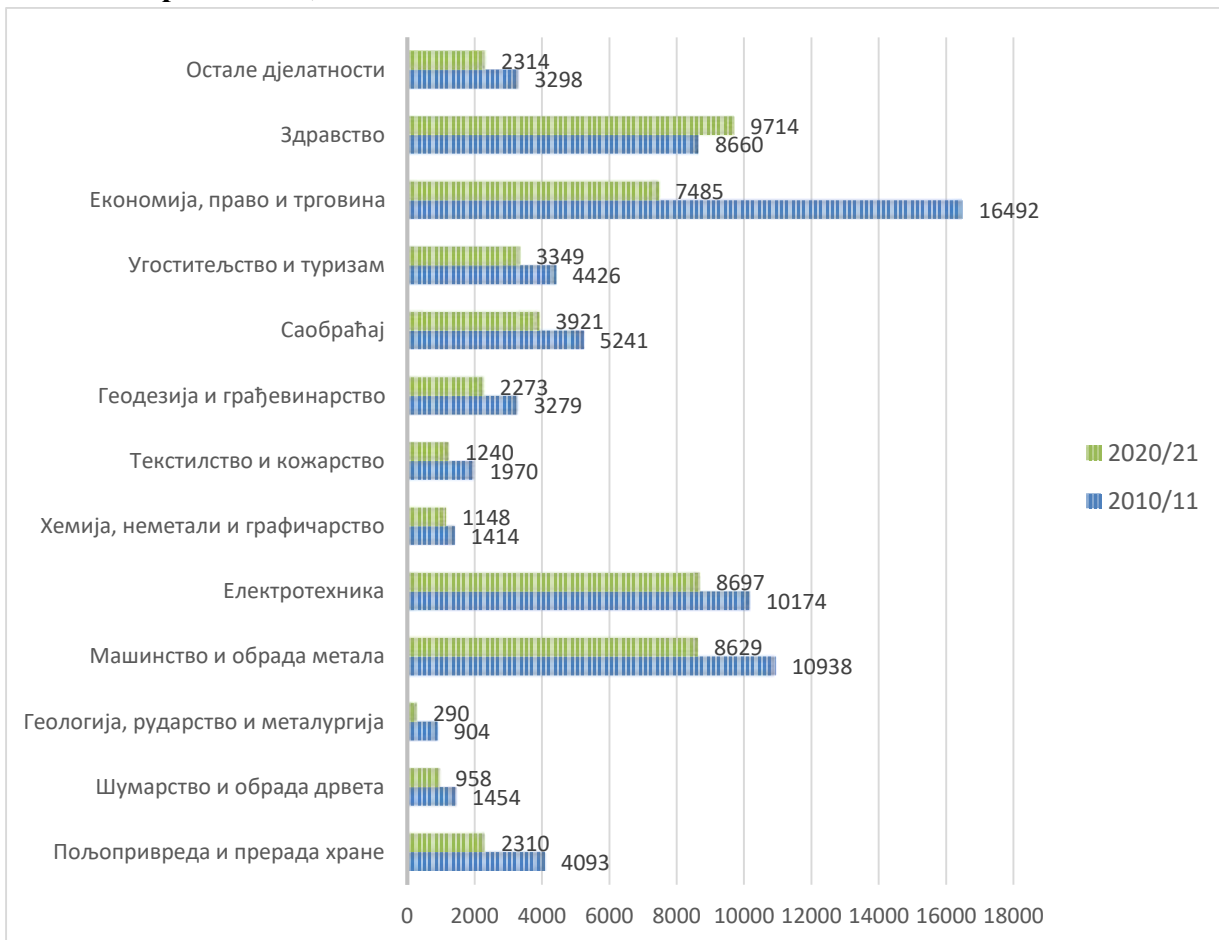
Графикон 2. Примјена НПП по броју ученика у Босни и Херцеговини

Школске 2010/11. године, у Федерацији БиХ модуларним НПП било је обухваћено 16 308 ученика или 23,69 % и у наредних десет година тај број је смањен на 14 324 ученика, али то чини 28,69 % укупног броја ученика па можемо говорити о веома малом напретку у примјени модуларних НПП.

Други дио овог извјештаја односи се на промјене у средњем стручном образовању које показују прилагодљивост захтјевима тржишта рада. У овом дијелу дати су обједињени подаци о броју ученика по породицама занимања за Федерацију БиХ и Брчко дистрикт Босне и Херцеговине. Приказ података дат је у графикону 3.

Графикон 3. Број ученика по породицама занимања (Федерација БиХ и Брчко дистрикт Босне и Херцеговине)

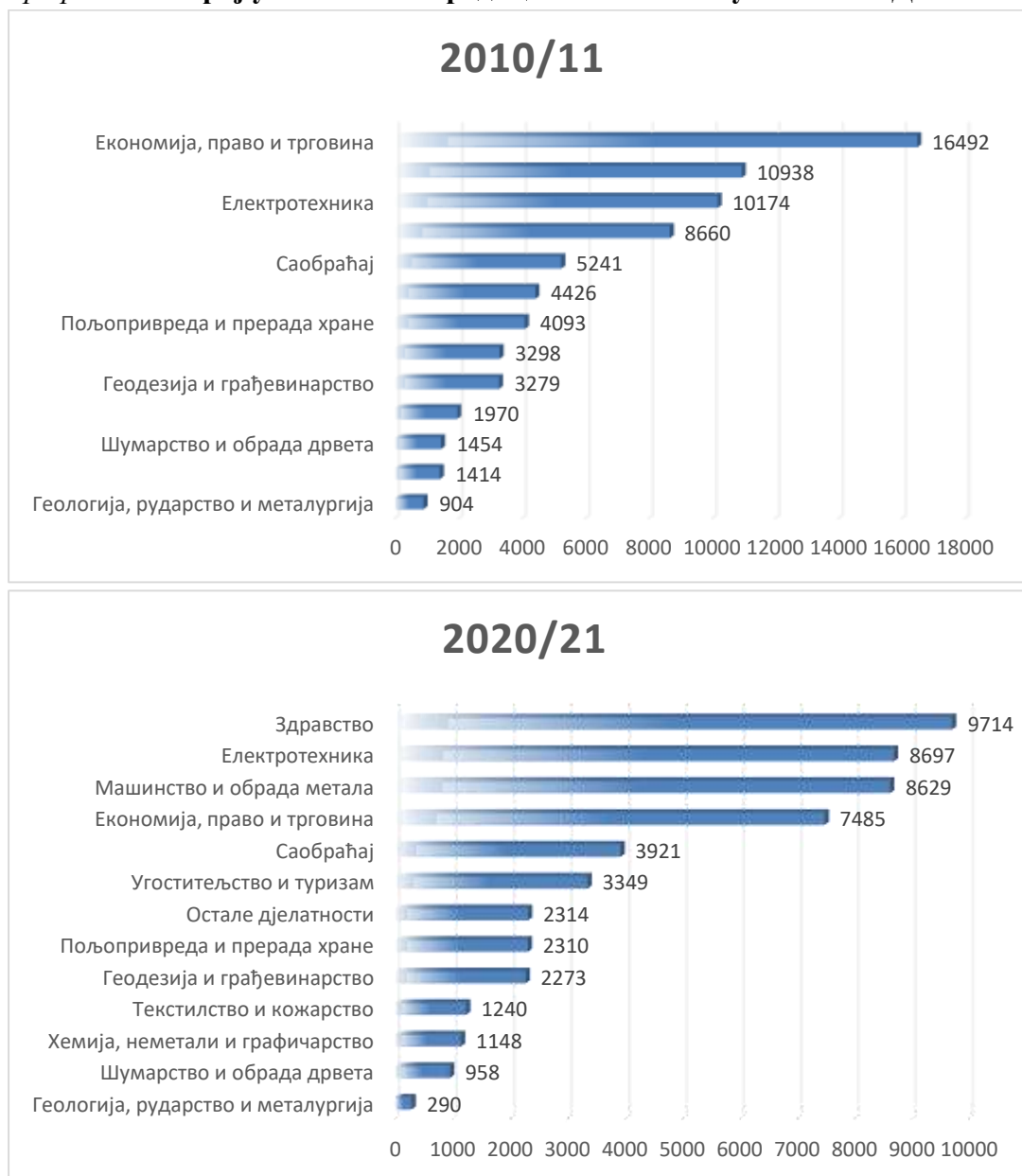

Школске 2010/11. године највећи број ученика био је у породици занимања економија, право, администрација и трговина (16 492 ученика или 22,79 %). На другом мјесту било је машинство и обрада метала са 10 938 па затим електротехника са 10 174 ученика. Најмањи број ученика, само 904 је у геологији, рударству и металургији.

Током протеклих десет година дошло је до промјене на водећим позицијама па је 2020/21. здравство на првом мјесту по броју ученика, а на почетку посматраног периода било је на четвртом мјесту. Заинтересованост ученика за економију, право, администрацију и трговину је значајно смањена па се ова породица занимања сада налази на четвртом мјесту.

Све породице занимања имале су значајно смањење броја ученика у протеклих десет година, а најизразитији пад је у области економије, права, администрације и трговине и то за око 55 % (16 492 на 7485 ученика). Једини пораст броја ученика биљежи здравство у износу од око 12 % (са 8 660 на 9714 ученика).

Графикон 4. Број ученика по породицама занимања у ФБиХ и БД БиХ

Графикон 4 приказује рангирану заинтересованост ученика за стицање квалификација у појединим породицама занимања. Редослијед породица занимања није се значајно мијењао у протеклих десет година. Четири породице занимања изразито држе челне позиције, али је међу њима дошло до значајног помјерања па је економија, право, администрација и трговина која је годинама била на првом мјесту, сада на четвртој позицији, а здравство је породица која привлачи највећи број ученика. Електротехника и машинство и обрада метала су стандардно увијек у врху по својој атрактивности и уписаном броју ученика.

Република Српска

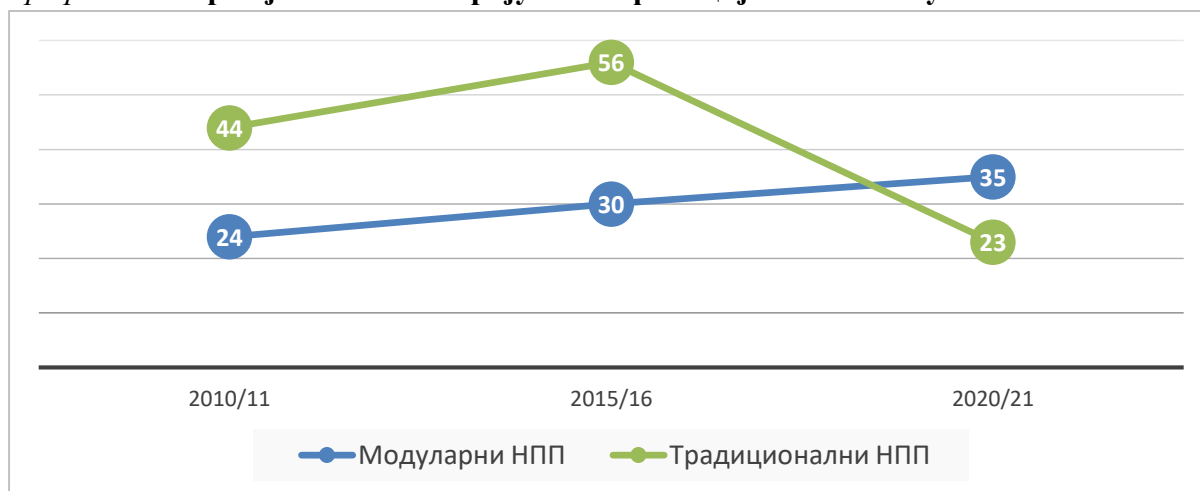
Министарство просвјете и културе Републике Српске је, ослањајући се на методологију пројекта EU VET, у периоду 2004-2008. године, властитим кадровима и средствима развијало и имплементирало модуларне наставне планове и програме за 94 занимања из Класификације занимања. До 2015. године развијени су модуларни НПП за још 10 квалификација/занимања.

Током 2014. године, у оквиру модернизације НПП за основно и средње образовање формиране су радне групе за све породице занимања које су радиле на модернизацији модуларних НПП у средњем стручном образовању и обуци. У наредном петогодишњем периоду настављене су активности на изради нових и усклађивању постојећих НПП са захтјевима тржишта рада, тако да је у оквиру свих породица занимања у Републици Српској у примјени више од 130 наставних планова и програма.

Унско-сански кантон

Унско-сански кантон спада у малобројну групу кантона у којима се, у посматраном десетогодишњем периоду, десила значајна промјена у примјени модуларних наставних планова и програма у средњем стручном образовању.

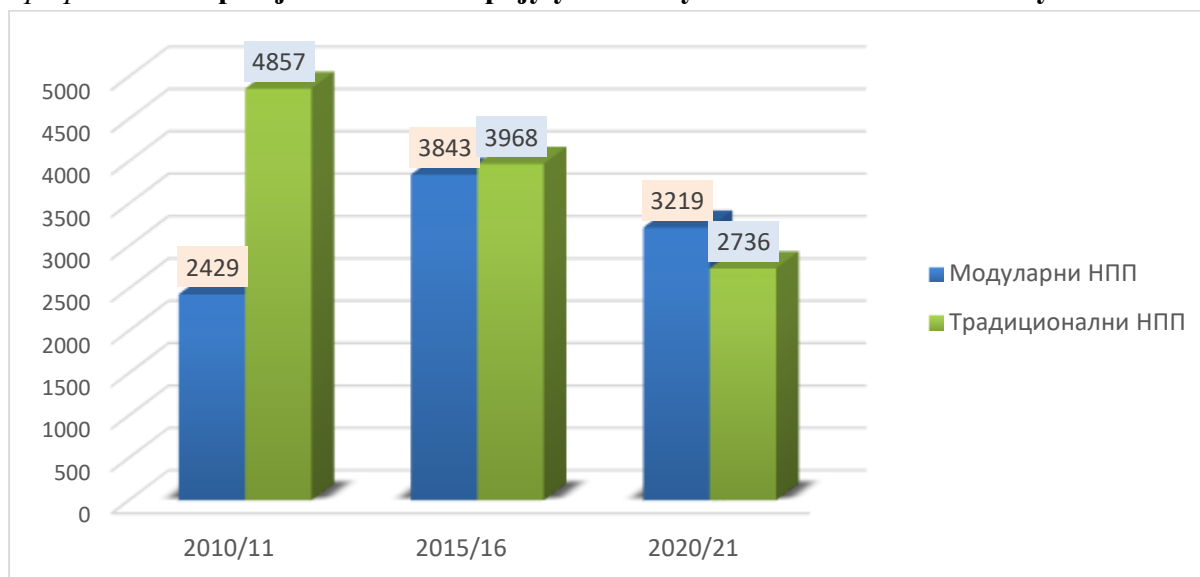
Графикон 5. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у Унско-санском кантону

Министарство образовања, науке, културе и спорта и Педагошки завод УСК су низом активности промовисали и подстицали имплементацију модуларних НПП (припрема школа, обуке за наставнике, развој нових модуларних НПП). Пошто су промјене у образовању споре и дуготрајне, у првом петогодишњем периоду није дошло до значајнијих резултата. Током другог петогодишњег периода догодиле су се очекиване промјене и напредак. На графикону 5 јасно је видљиво пресијецање линије која показује раст броја примјене модуларних НПП и линије која показује пад броја квалификација које се стичу по традиционалним НПП. Први пут је школске 2018/19. у примјени било више модуларних наставних планова и програма.

Школске 2020/21. за стицање 35 врста квалификација су примјењивани модуларни НПП а за 23 традиционални НПП.

Графикон 6. Примјена НПП по броју ученика у Унско-санском кантону

Када се посматра заступљеност НПП према обухваћеном броју ученика, најприје треба указати на чињеницу да је број ученика у средњем стручном образовању од 2014/15. године у сталном паду. Број ученика у стручним и техничким школама школске 2014/15. године је 7 286, а 2020/21. године тај број износи 5 955, што је смањење укупног броја ученика за око 20%.

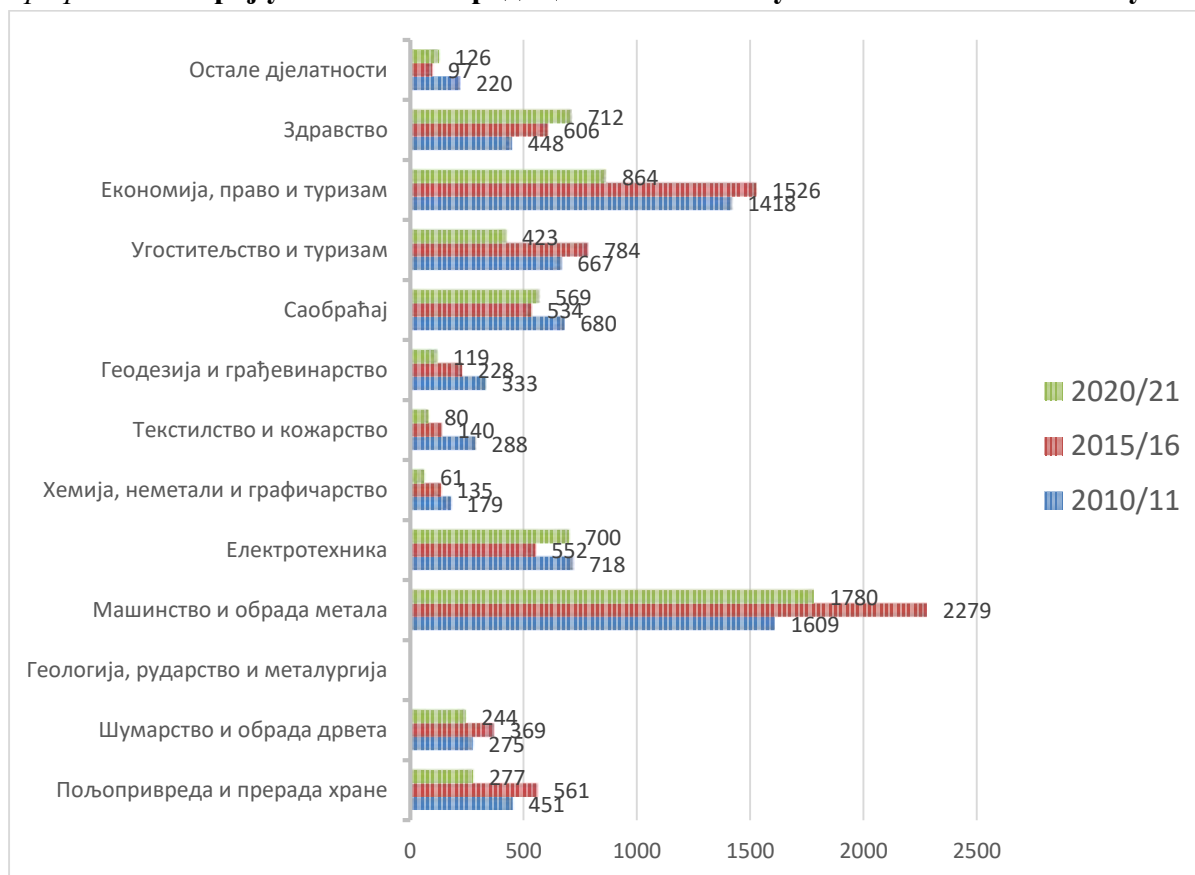
Број ученика који се школују по модуларним НПП је растао током посматраног периода (подаци у графикону 6). Школске 2010/11. године по модуларним НПП се школовало 2 429 ученика или 33 %, а 2020/21. обухваћено је 3 219 ученика или 54 % од укупно 5 955 ученика.

Према подацима за 2015/16. годину, од укупно 14 школа, у само три школе су се у потпуности примјењивали модуларни НПП за све образовне профиле и све ученике. У наредном петогодишњем периоду је дошло до раста нивоа примјене модуларних НПП тако да 2020/21. пет школа примјењује у потпуности само модуларне, шест школа примјењују и модуларне и традиционалне, а три школе раде само по традиционалним НПП.

За четири породице занимања примјењују се само модуларни НПП, а то су пољопривреда и прерада хране; хемија, неметали и графичарство; угоститељство и туризам и здравство. Једино у области саобраћаја образовање и обука се изводи само по традиционалним НПП. У свим осталим породицама занимања заступљени су и модуларни и традиционални НПП.

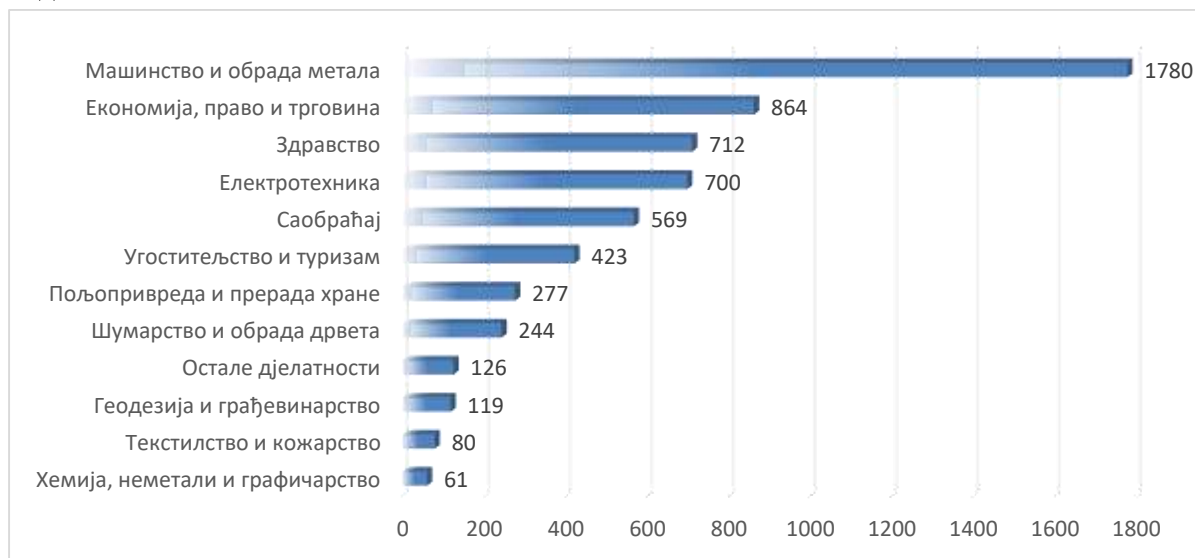
Графикон 7. Број ученика по породицама занимања у Унско-санском кантону

Заступљене су све породице занимања осим геологије, рударства и металургије и у школској 2015/16. ученици се школују за стицање 49 различитих квалификација.

Подаци о броју ученика по породицама занимања дати су у графикону 7. За Унско-сански кантон је специфично да је највећи број ученика током протеклих десет година увијек био у машинству и обради метала, а затим у економији, праву и трговини, али је у периоду 2015-2020. године видљив значајан пад броја ученика у овим дјелима породицама занимања. Готово све струке имају пад броја ученика у периоду 2015-2021. (осим електротехнике и осталих дјелатности). Здравство је једина породица занимања у којој је константно растао број ученика.

Графикон 8. Број ученика по породицама занимања у УСК у школској 2020/2021. години

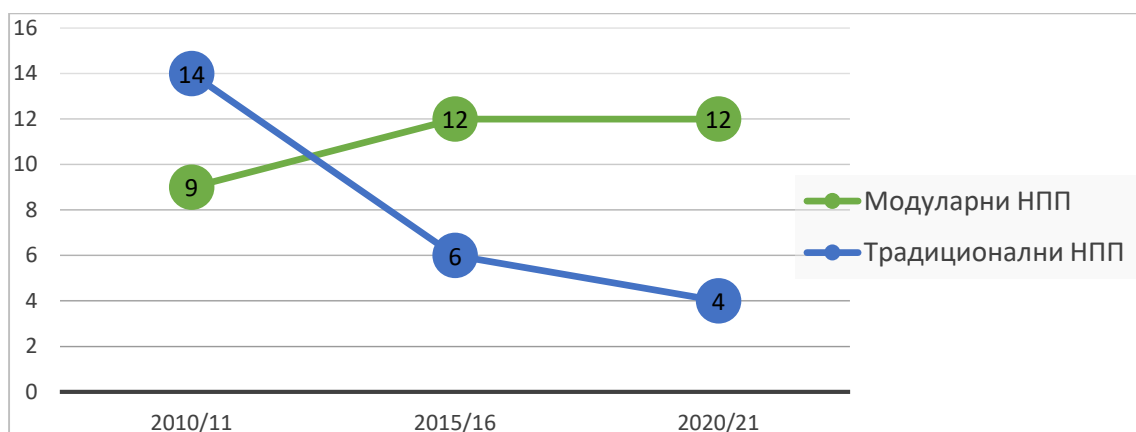

Доминантна заступљеност машинства и обраде метала у средњем стручном образовању Унско-санског кантона наставља се и 2020/21. године (графикон 8). За стицање квалификација у овој породици занимања школује се 1780 ученика, што је 30 % укупног броја ученика.

Посавски кантон

Средње стручно образовање Посавског кантона је у посматраном периоду доживјело значајну промјену у погледу врсте наставних планова и програма који се примјењују. Прве три године нису донијеле никакве промјене (8-9 модуларних НПП), али од школске 2014/15. године расте број модуларних НПП. Већ сљедеће 2015/16. број модуларних НПП је дупло већи у односу на традиционалне (графикон 9).

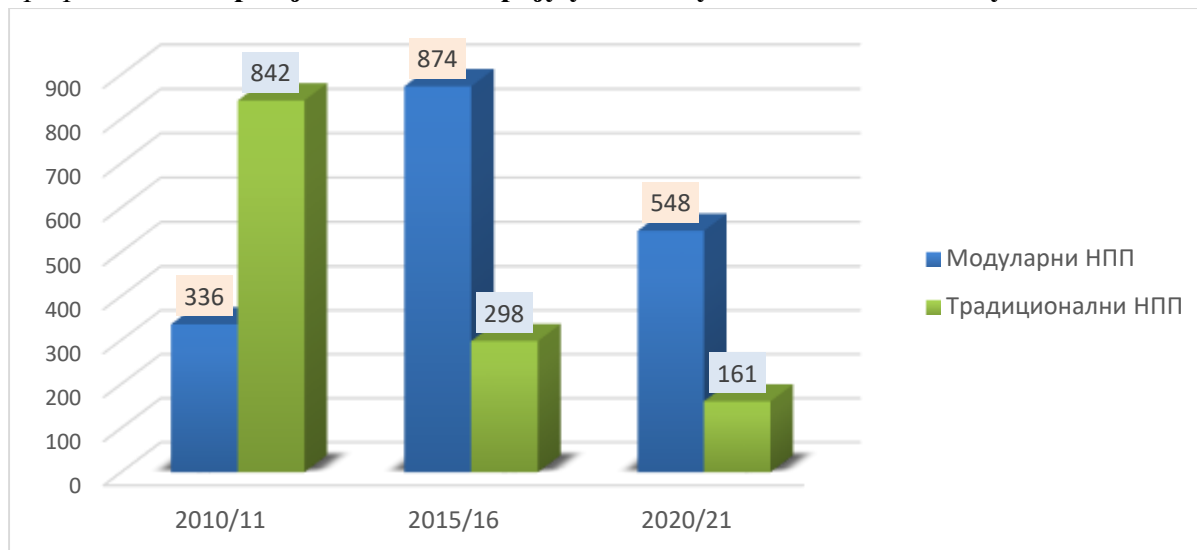
Графикон 9. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у Посавском кантону

Промена је још уочљивија када примјену модуларних НПП посматрамо према броју ученика (графикон 10). Школске 2010/11. године по модуларним НПП школовало се 336 или 29 % ученика да би 2016. године била обухваћена 874 ученика или 75 % од укупно 1172 ученика. У наредном петогодишњем периоду значајно се смањује укупан број ученика у средњем

стручном образовању (за око 40 %) али и даље расте удио ученика обухваћених модуларним НПП и за 2020/21. то је 548 ученика или 77 % од укупно 709 ученика.

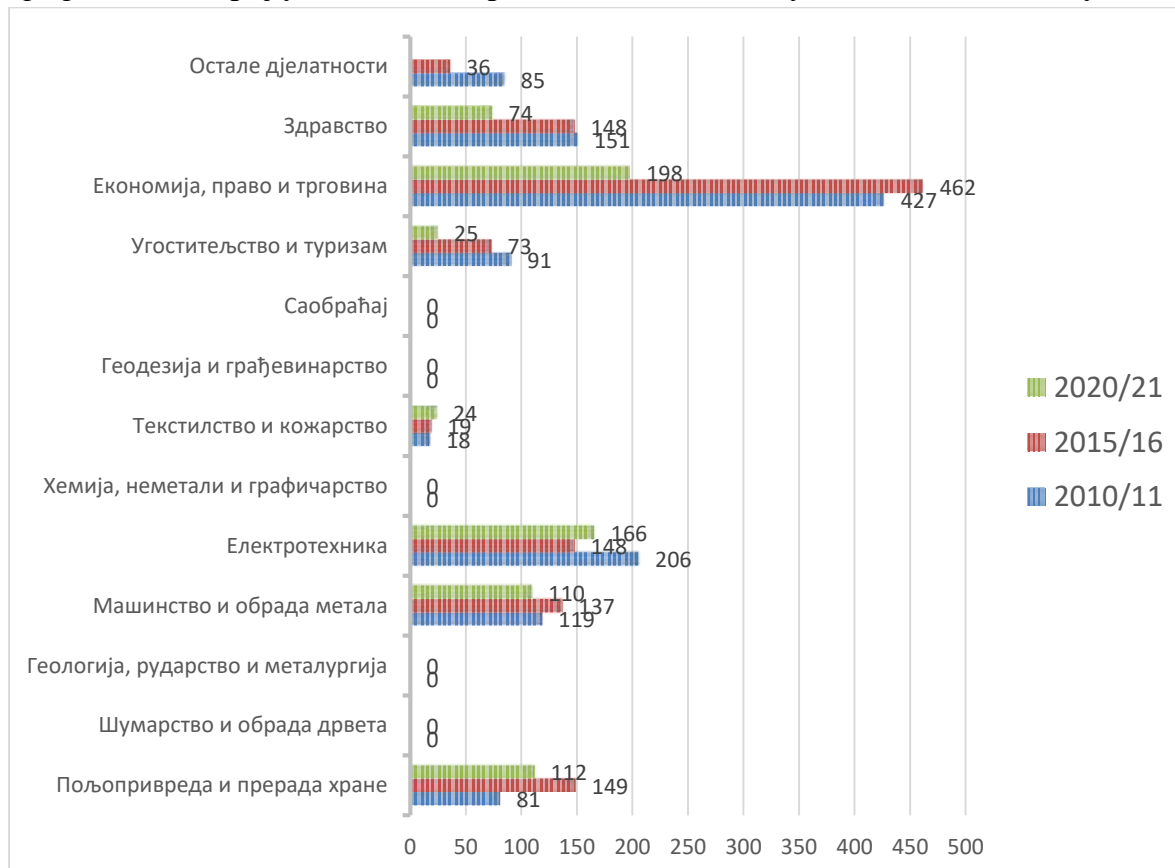
Графикон 10. Примјена НПП по броју ученика у Посавском кантону

Посавски кантон има три стручне и техничке школе од којих једна у потпуности ради по модуларним НПП, а у двијема школама су заступљене обје врсте програма.

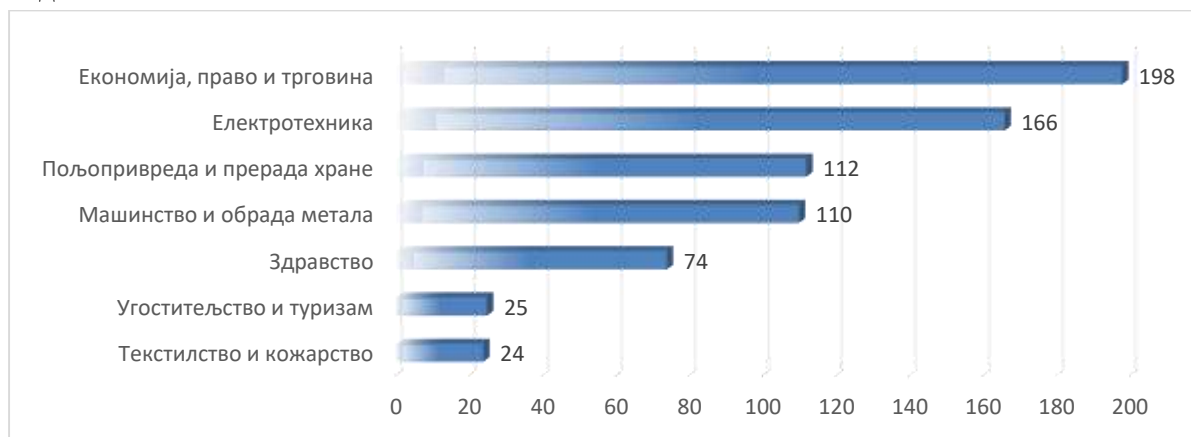
Школске 2020/21. за пет породица занимања примјењују се само модуларни НПП, а у двијема породицама занимања су у употреби обје врсте програма (машинство и електротехника).

Графикон 11. Број ученика по породицама занимања у Посавском кантону

Школе Посавског кантона школују ученике за стицање 16 квалификација за занимања из седам породица (подаци за 2020/21). У оквиру великог смањења броја ученика у средњем стручном образовању видљиво је смањење по појединим породицама занимања, а посебно у области економије, права, администрације и трговине гдје се број ученика у посљедњих пет година смањило за 47 % (са 462 на 198 ученика). Подаци су приказани у графиконима 11 и 12.

Графикон 12. Број ученика по породицама занимања у ПК у школској 2020/2021. години

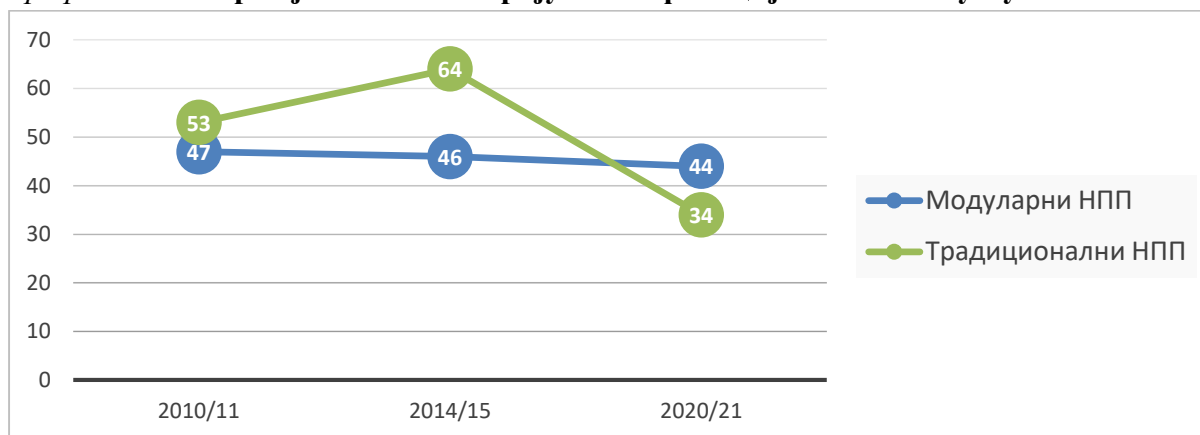
Без обзира на значајно смањење броја ученика у области економије, права, администрације и трговине, и школске 2020/21. године ту је највећи број ученика, а сљедећа је електротехника.

Тузлански кантон

Тузлански кантон има 24 школе у систему средњег стручног образовања, а за 2020/21. годину обрађени су и уврштени подаци за 22 школе. Такође је средња референтна година у овом извјештају 2014/15. јер за 2015/16. није било доступних података о наставним плановима и програмима.

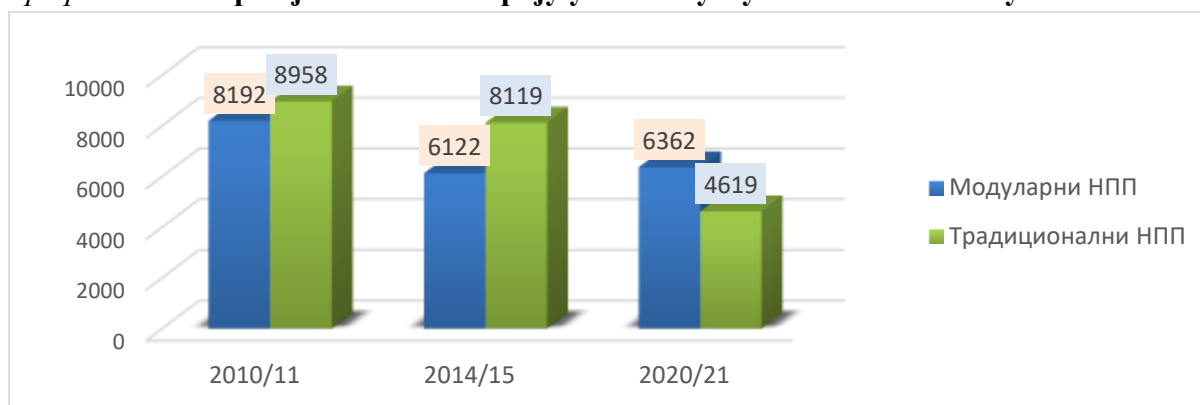
На почетку посматраног десетогодишњег периода, Тузлански кантон је имао највиши ниво примјене модуларних НПП у Федерацији Босне и Херцеговине. Школске 2010/11. године у примјени је било 47 модуларних програма и била су обухваћена 8092 ученика у стручном образовању или 47 %. Посматрано по броју ученика који се школују по модуларним НПП, подаци за 2014/15. годину показују смањење у односу на 2011/12. јер је обухваћено 6122 ученика или 43 % од 14 241 ученика у средњем стручном образовању.

Графикон 13. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у Тузланском кантону

Током другог петогодишњег периода (2015-2020) долази до значајног обрта и преовлађујућег броја модуларних НПП и броја ученика који су обухваћени овим програмима. Та кретања и промјене приказани су у графиконима број 13 и 14.

Графикон 14. Примјена НПП по броју ученика у Тузланском кантону

Школске 2020/21. године у стручним и техничким школама заступљена су 44 модуларна НПП и 34 традиционална. По модуларним НПП школује се 58 % ученика (6 362 од укупно 10 981 ученика).

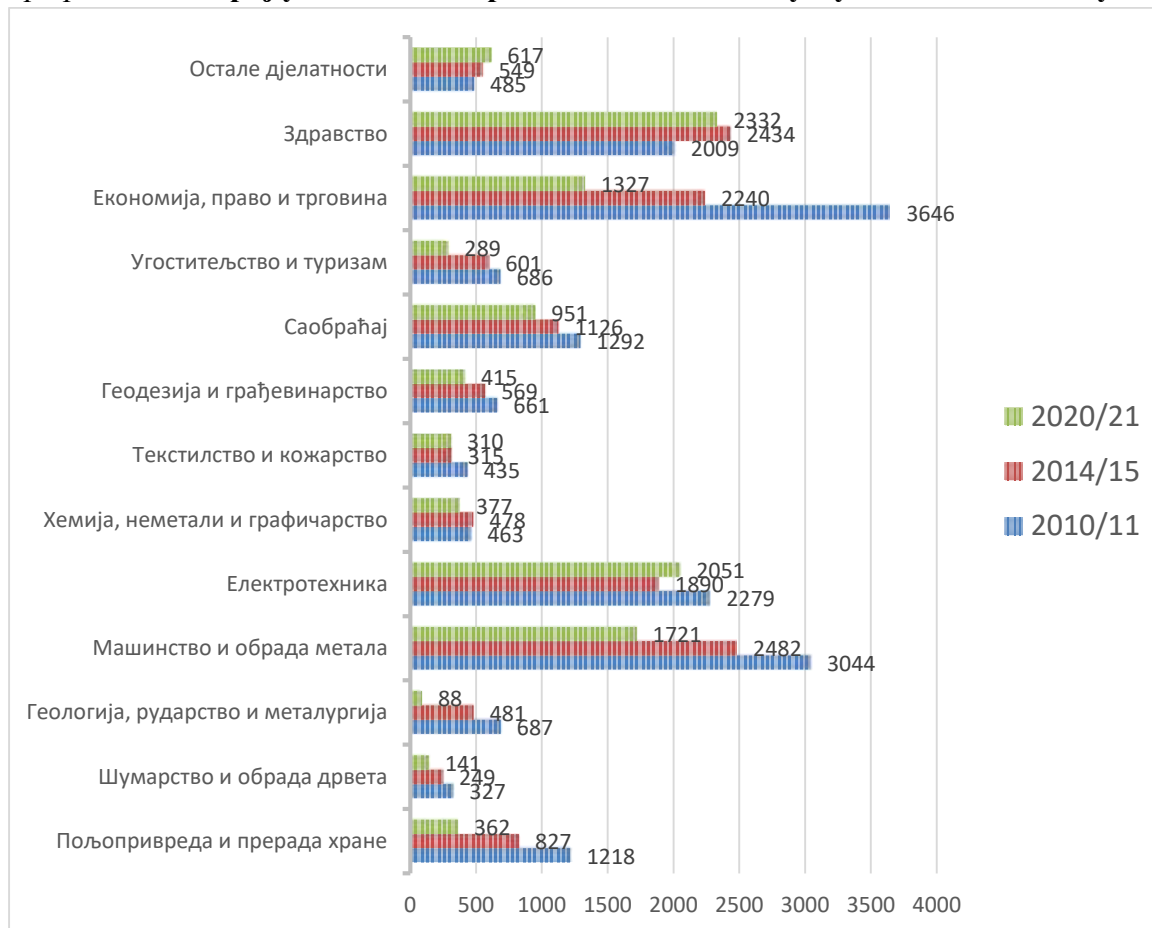
Модуларни наставни планови и програми се, у различитом обиму, примјењују у 19 од посматраних 22 средње стручне и техничке школе у Тузланском кантону. У три школе се примјењују само традиционални НПП, пет школа је у потпуности прешло на модуларне НПП, а у 14 школа се употребљавају обје врсте програма.

Ниво примјене модуларних НПП је различит по струкама. У четири породице занимања примјењују се само модуларни НПП (пољопривреда и прерада хране; текстилство и кожарство; угоститељство и туризам; економија, право, администрација и трговина). Три породице занимања су остале само на традиционалним НПП (машинство и обрада метала; хемија, неметали и графичарство; саобраћај). У 14 породица занимања заступљене су обје врсте програма.

У средњем стручном образовању Тузланског кантона видљиво је стално смањење броја ученика. Заступљене су све породице занимања (графикон 15). Школске 2010/11. године највећи број ученика је имала струка економија, право, администрација и трговина, али се ту

догодио највећи пад броја ученика, са 3646 на 1 327 или на 36 %. Подаци показују да готово све струке имају смањење броја ученика, осим здравства и електротехнике. Треба имати у виду да смањење броја ученика у машинству није реалан податак јер недостају подаци за једну машинску и једну мјешовиту школу које, према подацима из претходних година, школују око 500 ученика у овој области.

Графикон 15. Број ученика по породицама занимања у Тузланском кантону

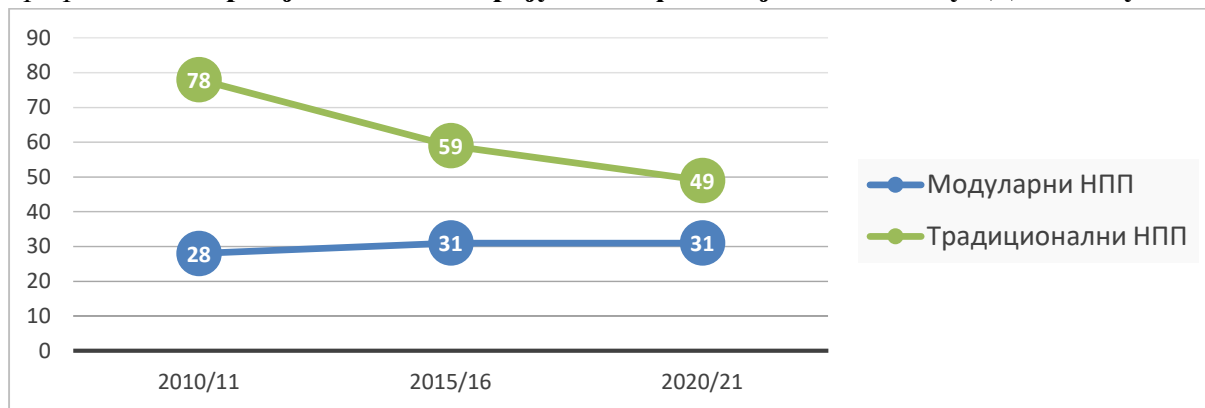

Зеничко-добојски кантон

Зеничко-добојски кантон има 21 школу за средње стручно образовање, а Агенцији се достављају подаци за 17 школа (само за 2010/11. обрађени су подаци за све школе).

Подаци који су дати у графикону 16 показују да, у посматраном десетогодишњем периоду, није било значајних промјена у примјени модуларних наставних планова и програма и на готово равној линији њихов број се креће од 28 до 31.

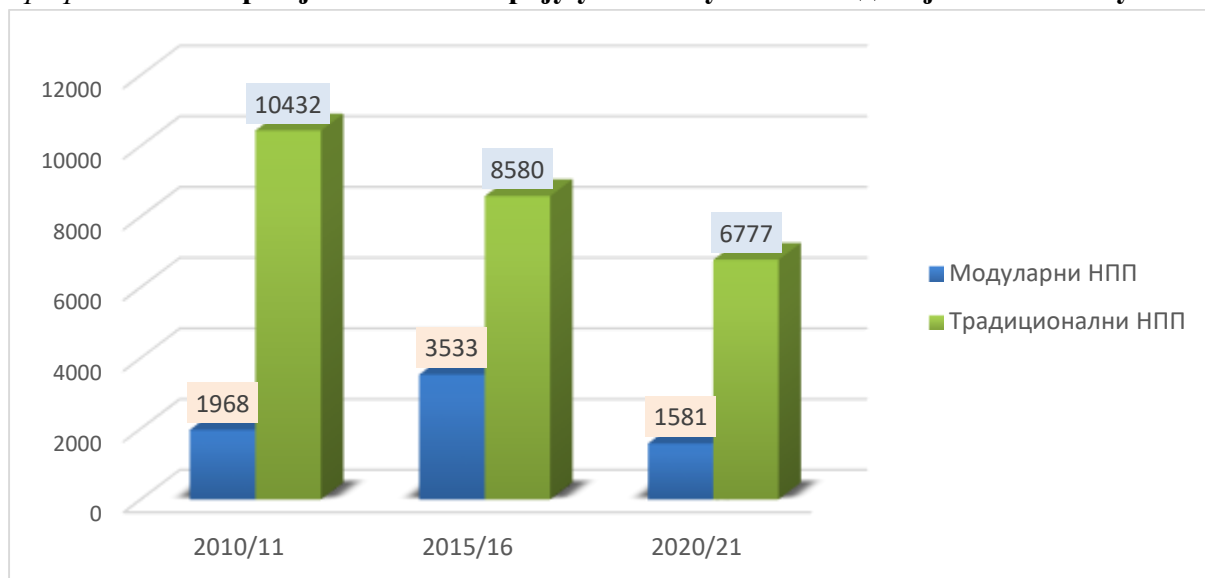
Графикон 16. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у ЗД кантону

Добија се другачија слика када се посматра број ученика који су обухваћени школовањем по модуларним НПП (графикон 17).

Током првог петогодишњег периода (2010. до 2015.) је дошло до извјесног напретка у заступљености модуларних програма јер се обухваћеност ученика овим програмима са 16 % увећала на 29 %. У наредном периоду долази до сталног смањења обухваћеног броја ученика, тако да школске 2020/21. године по модуларним НПП се школује 1581 ученик, што је 19 % од укупно 8358 ученика.

Графикон 17. Примјена НПП по броју ученика у Зеничко-добојском кантону

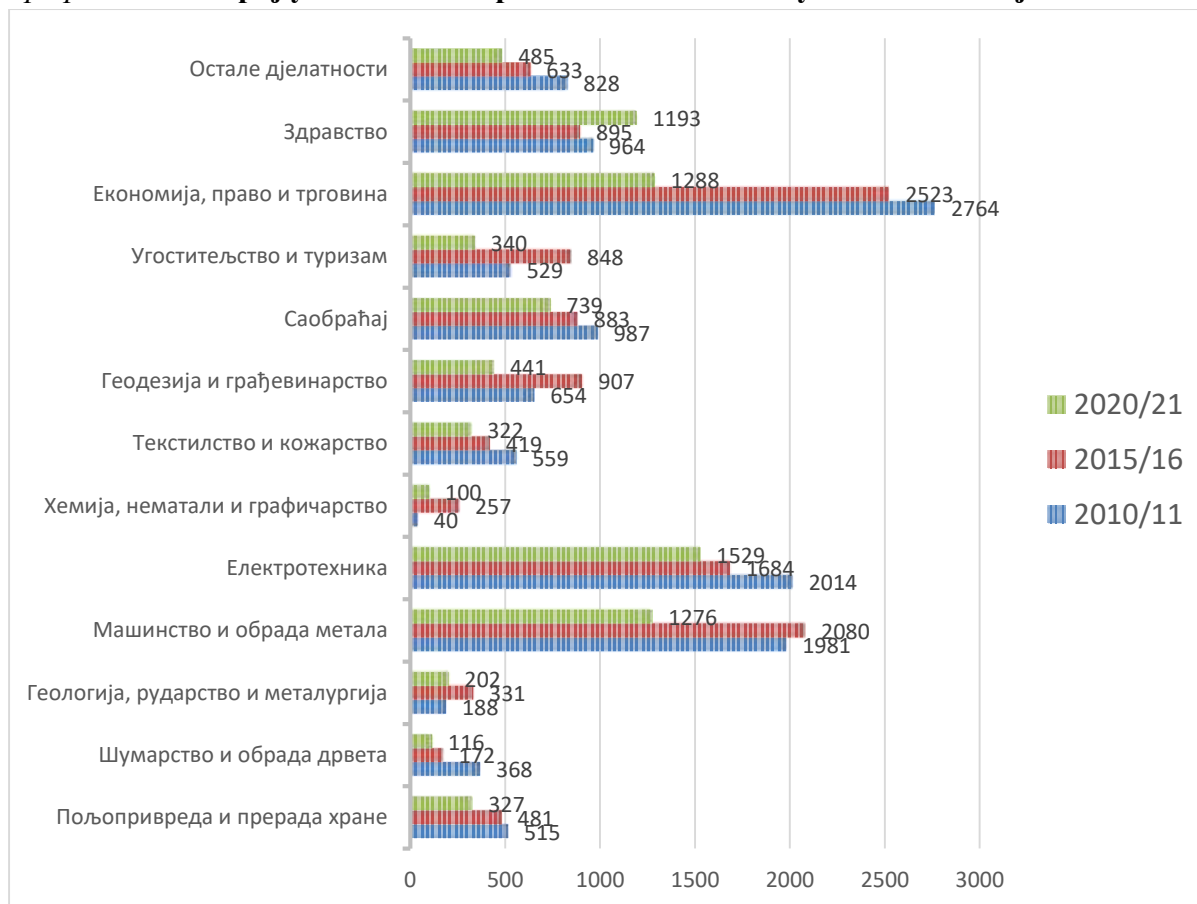
Од седамнаест стручних и теничких школа за које су доступни подаци, само у шест школа заступљени су модуларни наставни планови и програми. Двије школе примјењују само модуларне НПП, а у четири школе заступљене су обје врсте програма.

Модуларни НПП су у различитом обиму заступљени по породицама занимања. Ниједна породица занимања не користи у потпуности само модуларне програме, а највећа заступљеност је у области пољопривреде и прераде хране, гдје се примјењују модуларни НПП, а само се једно занимање у једној школи образује по традиционалним НПП. У двјема породицама занимања заступљени су само традиционални НПП (геологија, рударство и

металургија; хемија, неметали и графичарство). За све остале породице занимања примјењују се обје врсте програма.

У средњем стручном образовању Зеничко-добојског кантона заступљене су све породице занимања и укупно 70 квалификација/занимања у школској 2020/21. У првој половини посматраног периода највећи број ученика се опредјељивао за струку економија, право, администрација и трговина, али је у тој области дошло и до највећег смањења броја ученика на 1288 у школској 2020/21. што је мање за преко 50 % у односу на 2010/11. У посматраном периоду, већина породица занимања је имала смањење броја ученика, а значајнији пораст броја ученика биљежи само здравство (подаци дати у графикону 18).

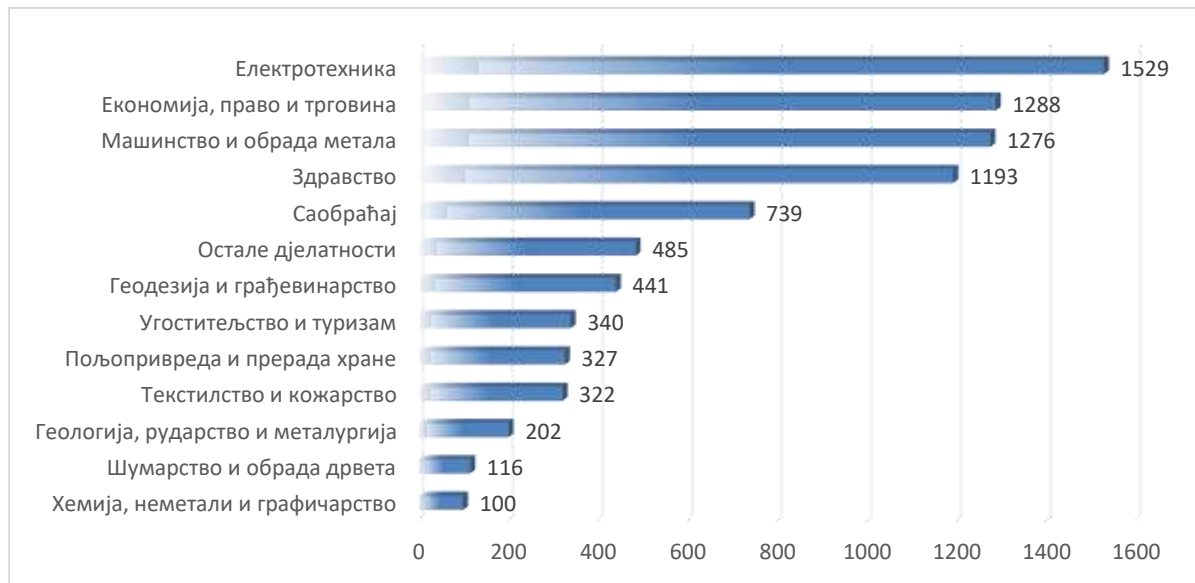
Графикон 18. Број ученика по породицама занимања у Зеничко-добојском кантону

Без обзира на стално смањивање броја ученика, три породице занимања које држе водећу позицију су: електротехника која је избила на прво мјесто, економија, право, администрација и трговина, а слиједи машинство и обрада метала. Посљедњих година водећој тројци се придружило здравство (подаци у графикону 19).

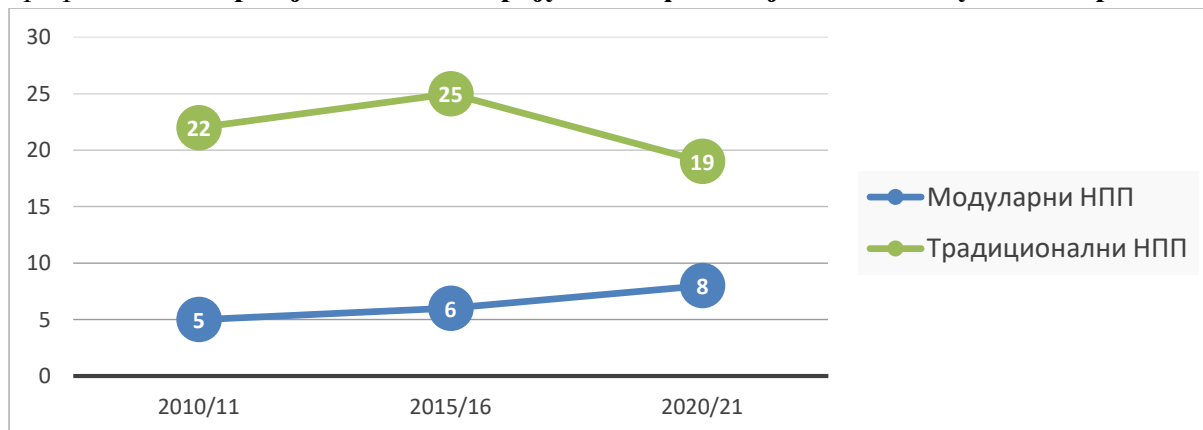
Графикон 19. Број ученика по породицама занимања у ЗДК у школској 2020/2021. години

Босанско-подрињски кантон Горажде

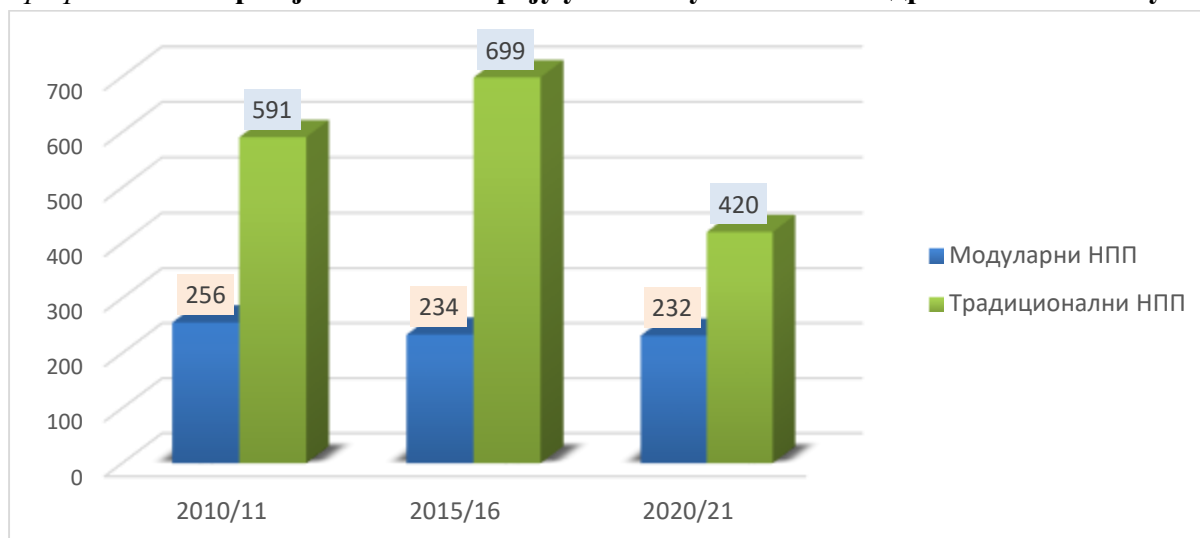
Средње стручно образовање Босанско-подрињског кантона Горажде није доживјело никакве значајне промјене у заступљености модуларних и традиционалних наставних планова и програма у посматраном десетогодишњем периоду. Број модуларних НПП је неколико пута мањи у односу на традиционалне и у распону је од пет до осам квалификација/занимања. Подаци дати у графикону 20 приказују примјену модуларних и традиционалних НПП као двије одвојене, скоро равне линије.

Графикон 20. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у БПК Горажде

Посматрано по броју ученика, у првом петогодишту, запажа се пад у примјени модуларних програма. Школске 2010/11. године, по модуларним НПП се школовало 256 ученика или 30 % а школске 2015/16. број ученика је 234, што је 25 % од укупно 933 ученика у средњем стручном образовању. У другом петогодишњем периоду долази до значајног смањења укупног броја ученика, али расте удио ученика који се школују по модуларним НПП и школске 2020/21. године обухваћено је 36 % ученика (графикон 21).

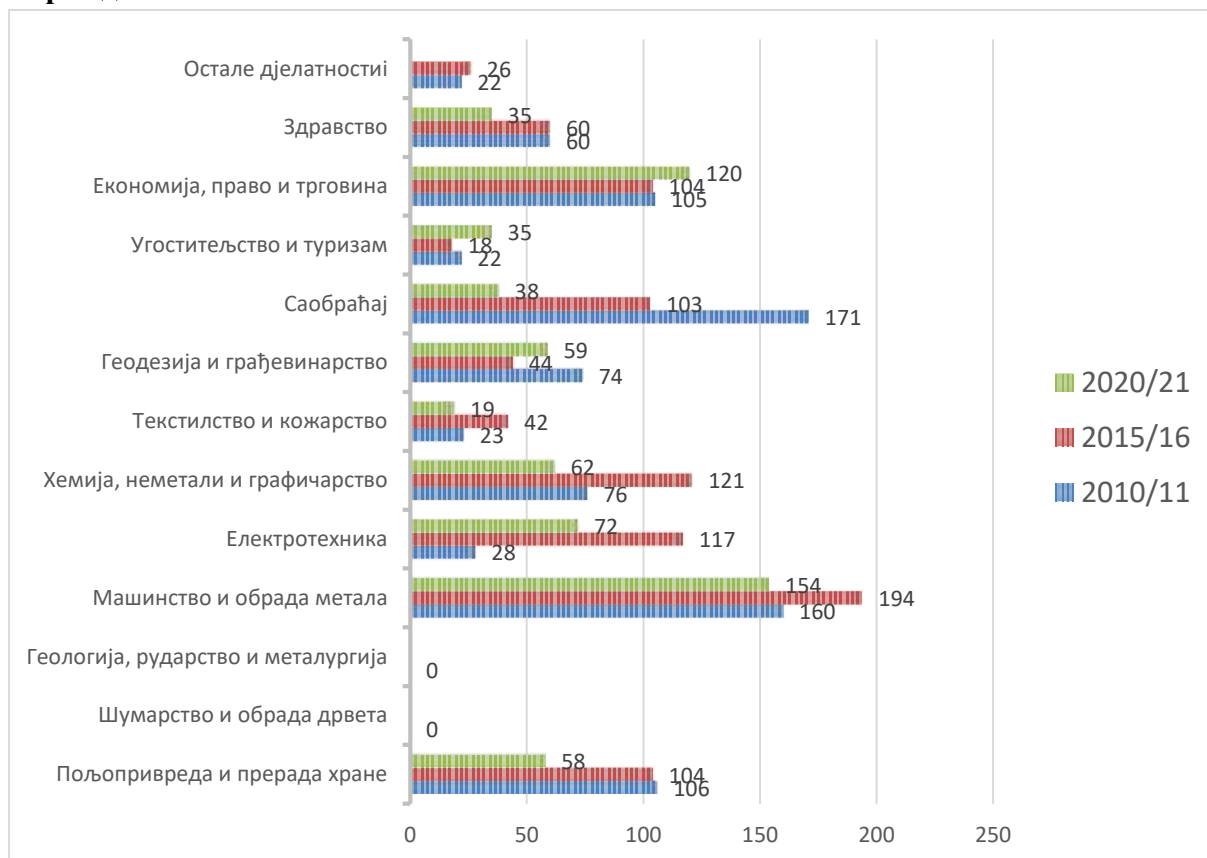
Графикон 21. Примјена НПП по броју ученика у Босанско-подрињском кантону Горажде

Босанско-подрињски кантон Горажде има три стручне и техничке школе. Интересантно је да се у једној школи примјењују само модуларни НПП, у једној само традиционални и у једној обје врсте програма (подаци за школску 2020/21. годину).

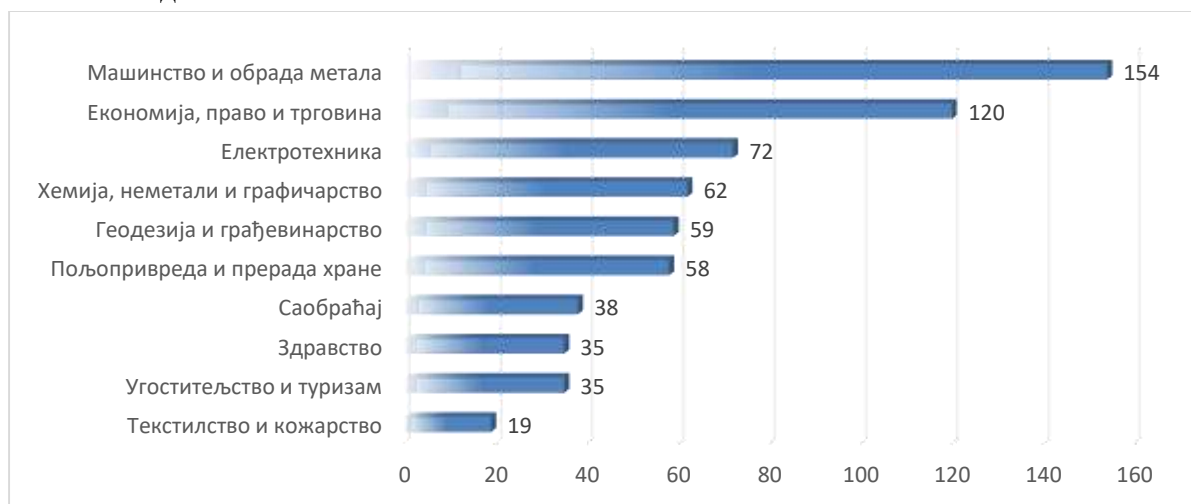
Према подацима за 2020/21. годину ученици се школују за стицање 27 квалификација из десет породица занимања. За четири породице занимања у примјени су само модуларни НПП (пољопривреда и прерада хране; текстилство и кожарство; угоститељство и туризам; економија, право, администрација и трговина), а за остале породице само традиционални НПП.

Графикон 22. Број ученика по породицама занимања у Босанско-подрињском кантону Горажде

Двије изразито водеће породице занимања по броју ученика у 2020/21. су машинство и економија (заједно имају 42 % ученика). Претходних десет година већина породица занимања је имала смањење броја ученика, а најизраженије је у области саобраћаја и пољопривреде и прераде хране (графикон 22 и 23).

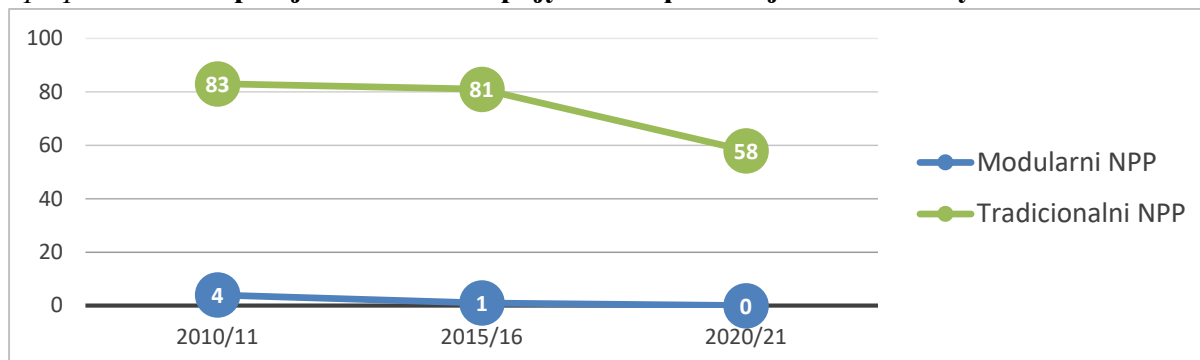
Графикон 23. Број ученика по породицама занимања у БПК Горажде у школској 2020/21. години

Средњобосански кантон

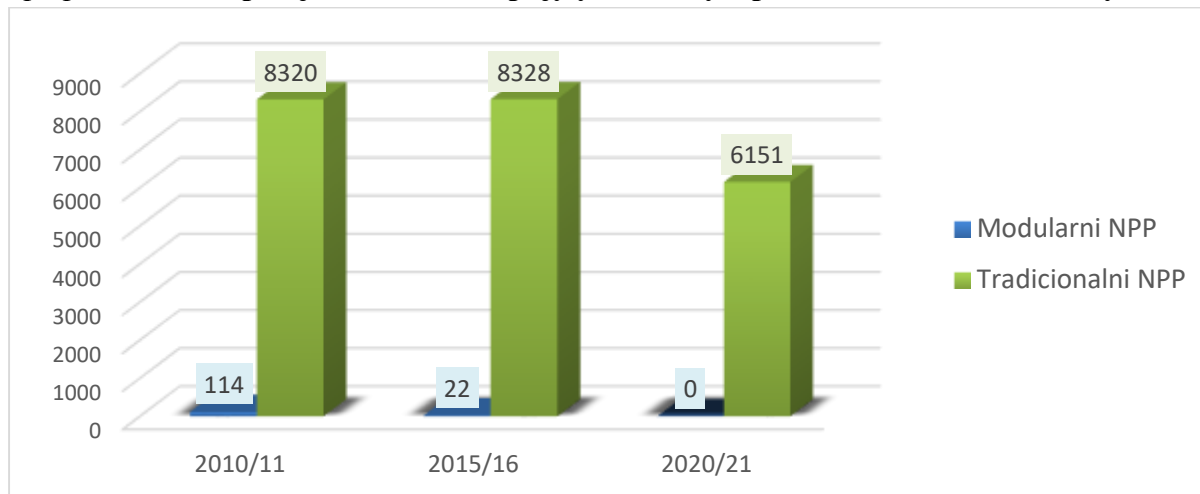
Средњобосански кантон је један од два кантона који у средњем стручном образовању има само традиционалне наставне планове и програме.

Графикон 24. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у СБК

Према подацима за посматрани период, школске 2010/11. године модуларни НПП су се примјењивали за четири занимања, а 2011/12. за седам занимања. У наредним годинама се одустало од примјене модуларних наставних планова и програма. Већ 2015/16. године по модуларном НПП се школује само једно занимање (електричар), само у једној школи и обухваћено је симболичних 22 ученика или 0,26 %, а од 2018/19 тај број је нула (графикони 24 и 25).

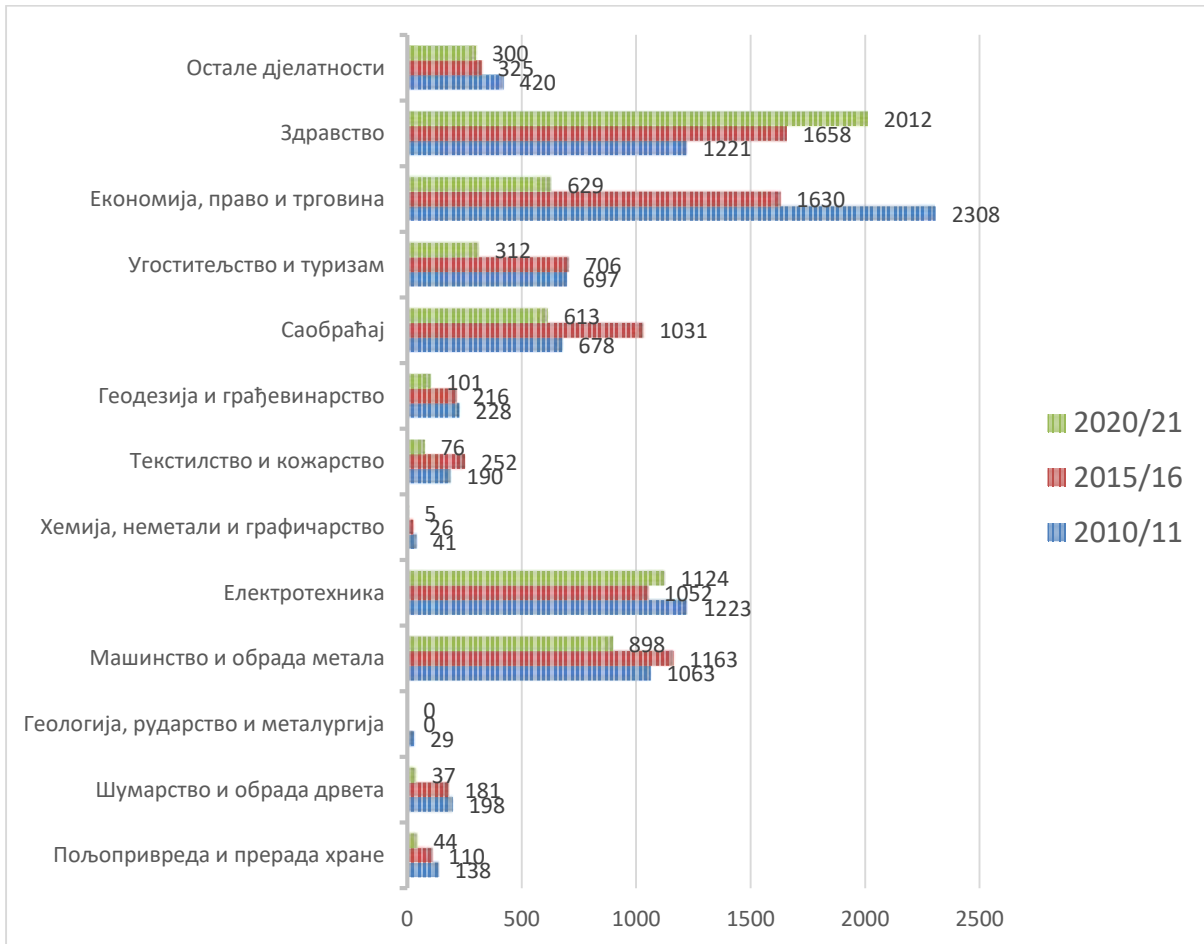
Графикон 25. Примјена НПП по броју ученика у Средњобосанском кантону

Тренд смањења броја ученика у претходних 10 година је изражен и у Средњобосанском кантону тако да је 2020/21. године, у 22 стручне и техничке школе, укупан број ученика 6151, што је за 27 % мање у односу на 2010/11.

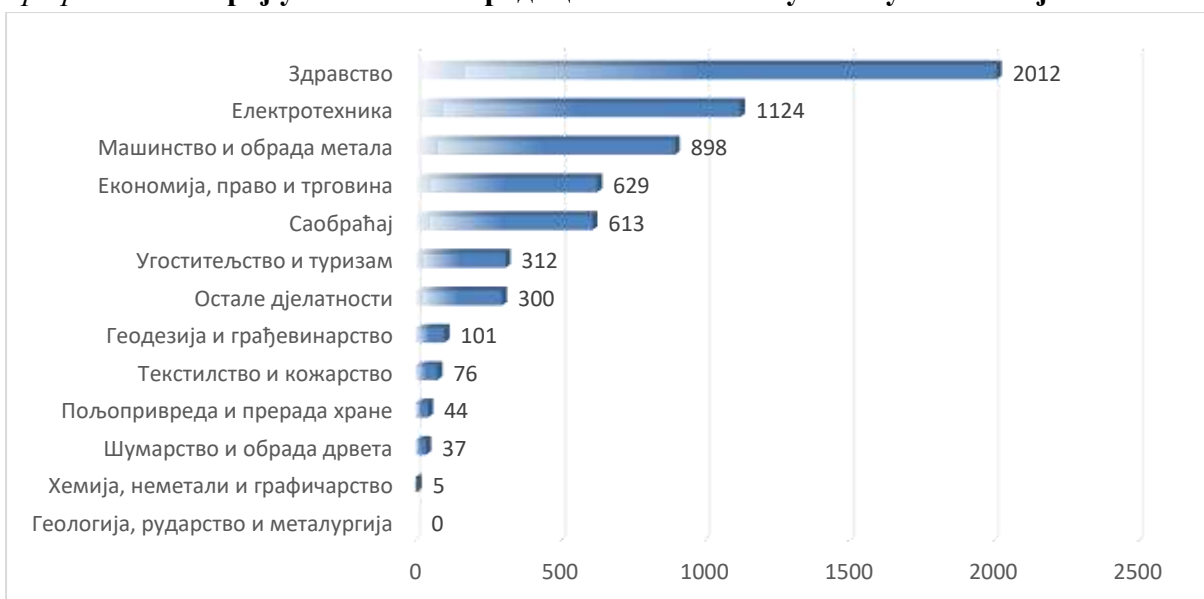
Школске 2020/21. године ученици се школују за стицање 58 квалификација у 12 породица занимања (нема геологије, рударства и металургије). У посматраном периоду све породице су имале смањење броја ученика, али је то најизраженије у области економије, права, администрације и трговине (подаци у графикону 26).

Графикон 26. Број ученика по породицама занимања у Средњобосанском кантону

У Средњобосанском кантону је специфичан стални пораст броја ученика у области здравства. Школске 2020/21. у овој породици занимања је 2012 ученика, што чини 33 % укупног броја ученика у средњем стручном образовању (графикон 27).

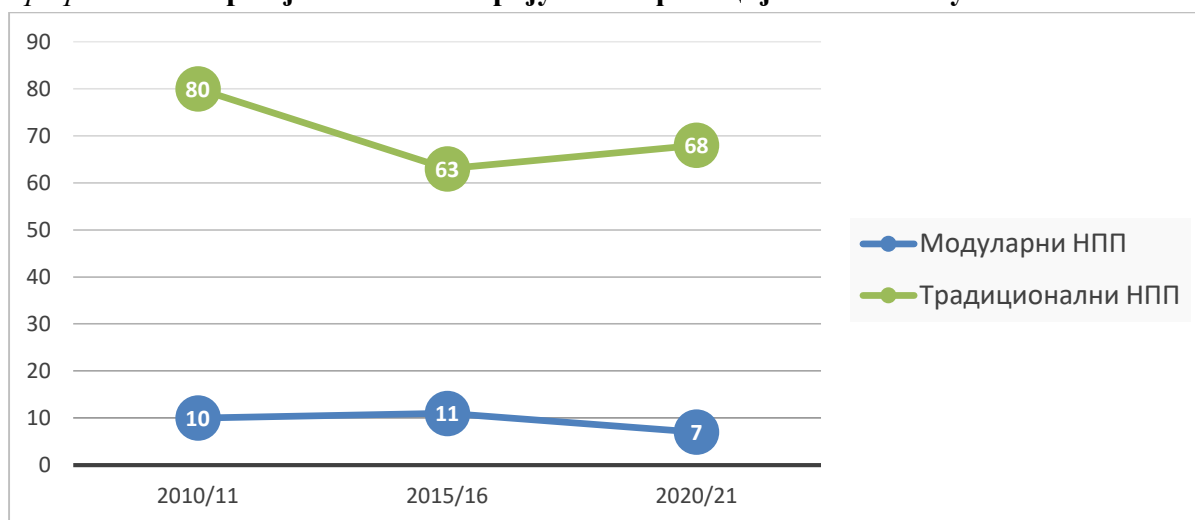
Графикон 27. Број ученика по породицама занимања у СБК у школској 2020/21.

Херцеговачко-неретвански кантон

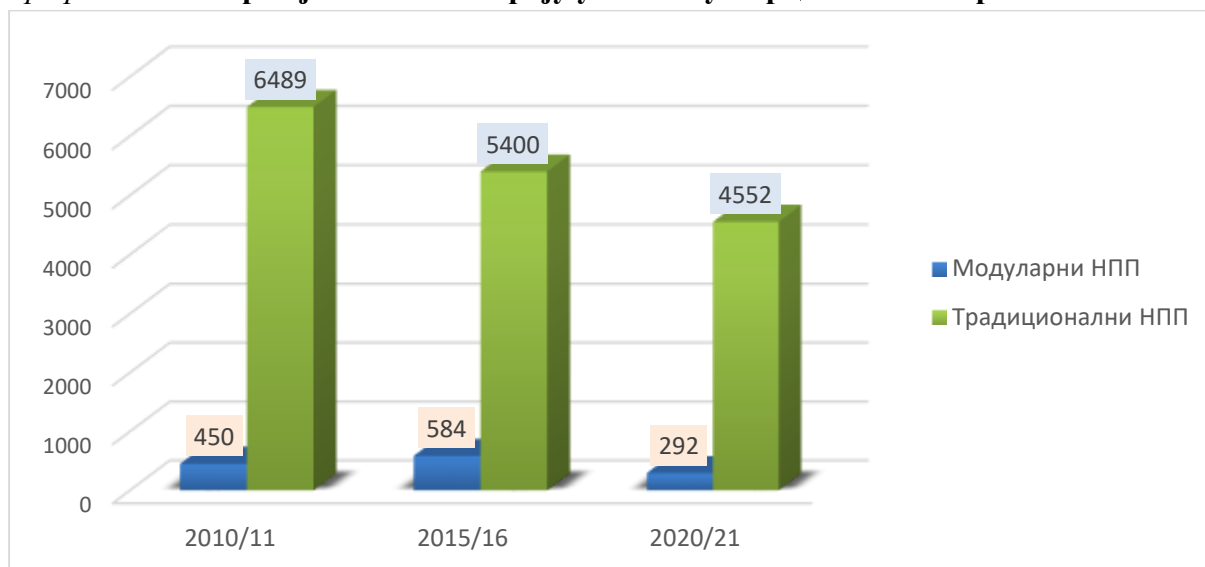
У средњем стручном образовању Херцеговачко-неретванског кантона нема значајнијих промјена у заступљености модуларних и традиционалних НПП у посљедњих десет година, што је видљиво на графикону 28. Број квалификација за које се школује по модуларним НПП је имао благи раст до 2014. године када је у примјени било максималних 16 а потом се број модуларних НПП стално смањује. Школске 2020/21. године по модуларним НПП ученици се школују за седам квалификација/занимања.

Графикон 28 Примјена НПП по броју квалификација/занимања у ХНК

Када се посматра број ученика који су обухваћени школовањем по модуларним НПП, у првом петогодишту видљиво је мало повећање. Школске 2010/11. било је обухваћено око 6 % ученика, а 2015/16. обухваћено је 10 % ученика (584 од укупно 5984 ученика). У наредном петогодишту број ученика који се школују по модуларним НПП се смањује тако да је 2020/21 опет обухваћено 6 % ученика (292 од укупно 4844). Подаци су дати у графикону 29.

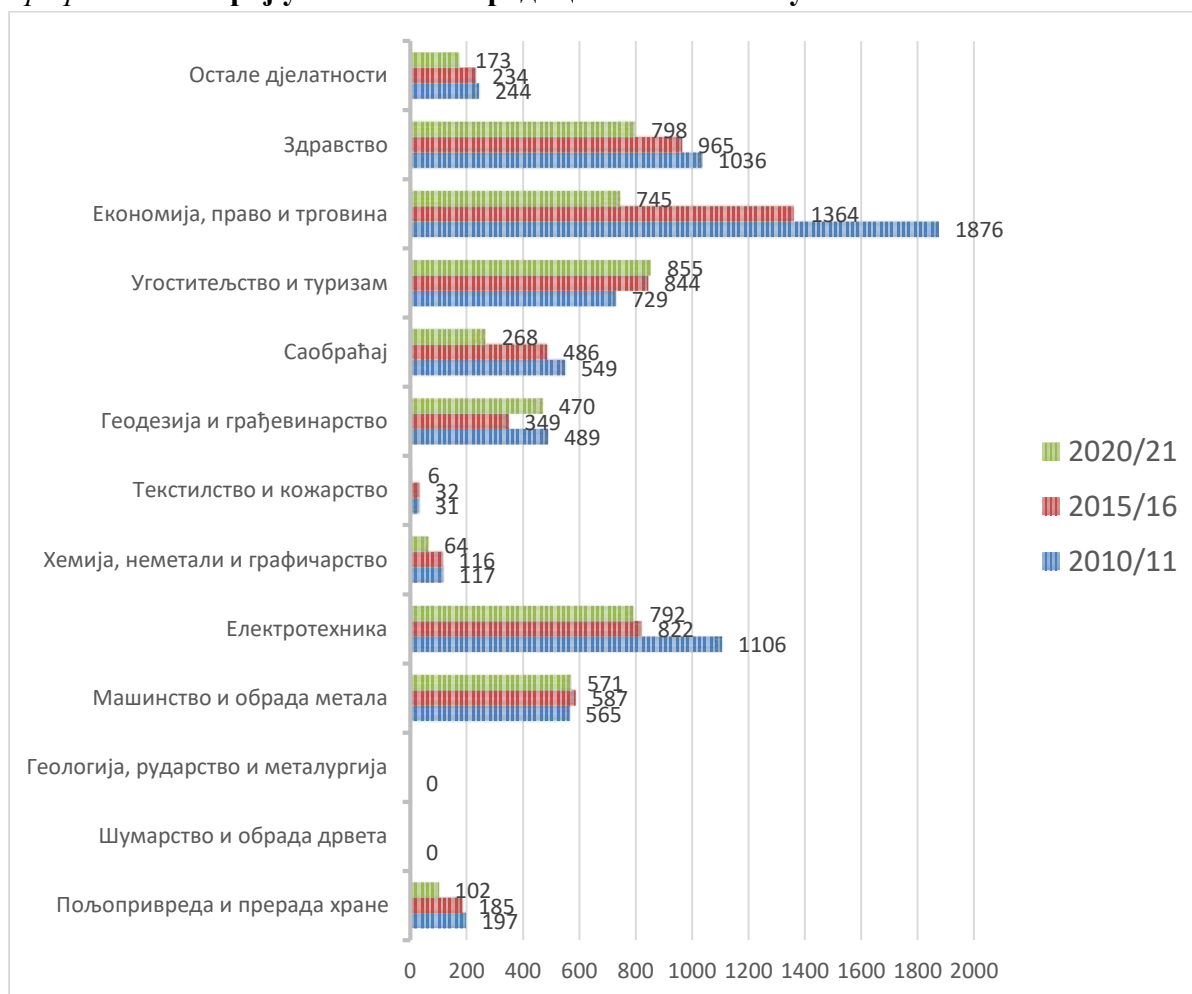
Графикон 29. Примјена НПП по броју ученика у Херцеговачко-неретванском кантону

Од 20 херцеговачко-неретванских школа за средње стручно образовање само у три школе примјењују се модуларни наставни планови и програми. Једна школа у потпуности ради по модуларним НПП (грађевинска школа), а у остале двије школе ови програми се примјењују само за поједине квалификације/занимања.

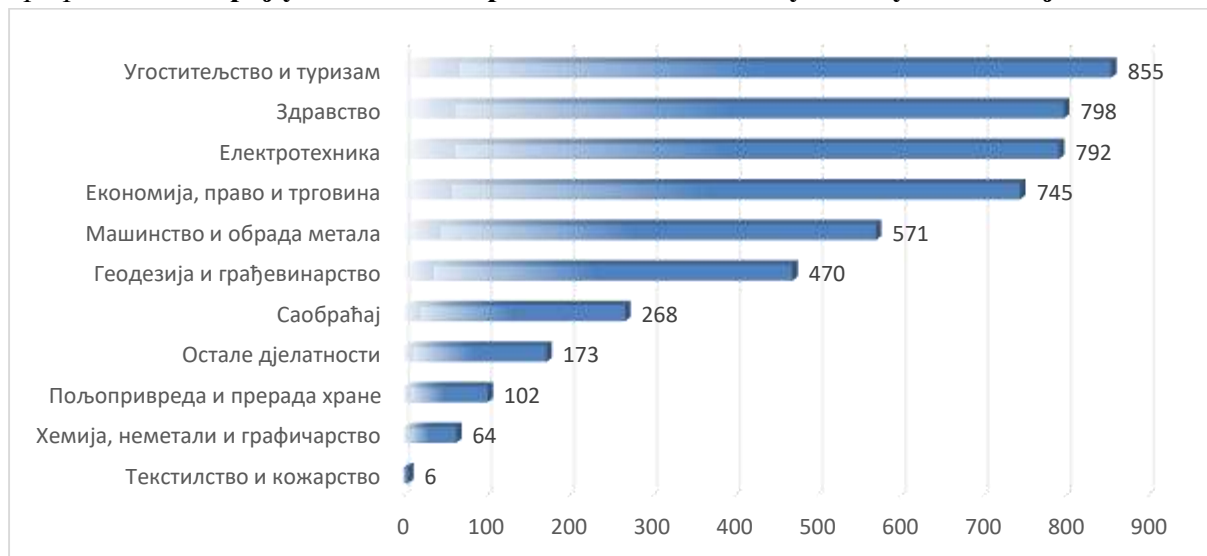
Школске 2020/21. у средњем стручном образовању се школује за 72 квалификације из 11 породица занимања (нема шумарства и обраде дрвета и геодезије, рударства и металургије). Модуларни НПП појављују се само у четири породице занимања (пољопривреда и прерада хране; геодезија и грађевинарство; угоститељство и туризам; здравство).

Графикон 30. Број ученика по породицама занимања у ХНК

Укупан број ученика у средњем стручном образовању школске 2010/11. године био је 6939, а до 2020/21. године пао је на 4844 ученика, што представља смањење за око 30%. Графикон 30 приказује промјене броја ученика по породицама занимања у посматраном периоду. Највеће смањење броја ученика видљиво је у области економије, права, администрације и трговине и та породица занимања је изгубила водећу улогу. Смањење броја ученика видљиво је и у електротехници и здравству. Једино је у угоститељству и туризму примјетан стални пораст броја ученика, што је 2020. године ову породицу довело на челну позицију.

Графикон 31. Број ученика по породицама занимања у ХНК у школској 2020/21. години

Подаци за 2020/21. дати у графикону 31 показују да је највећа и прилично уједначена заинтересованост ученика за стицање квалификација у оквиру четири породице занимања (угоститељство и туризам; здравство; електротехника; економија, право, администрација и трговина).

Западнохерцеговачки кантон

За већину година посматраног периода из Западнохерцеговачког кантона Агенцији нису достављани подаци или су подаци били непотпуни. Кантон има четири школе са средњим стручним образовањем. За школску 2015/16. годину прикупљени су подаци за двије, а за 2020/21. за три школе.

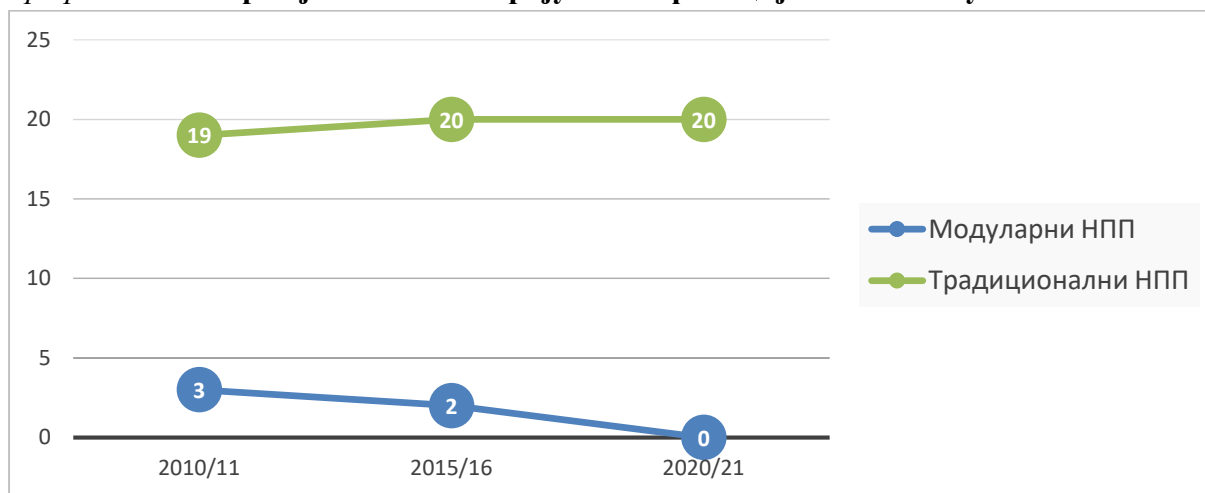
Школске 2010/11. године модуларни НПП су били заступљени у три школе за три квалификације/занимања и било је обухваћено 160 ученика или 7 % ученика.

Школске 2015/16. у двије школе примјењује се по један модуларни НПП (област економија, право, администрација и трговина и друга је електротехника).

Подаци за 2020/21. показују да је Западнохерцеговачки кантон један од два кантона који су у потпуности одустали од примјене модуларних наставних планова и програма.

Графикон 32. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у ЗХК

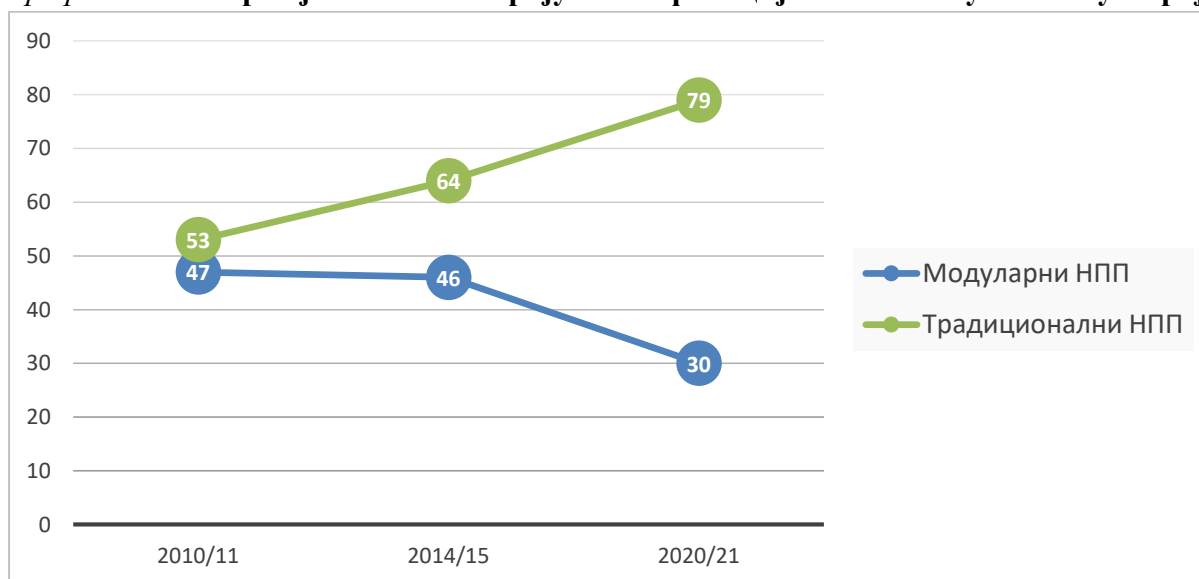
Због илустративности дат је графикон 32. Остали параметри који су предмет овог извјештаја нису приказани због непотпуних података.

Кантон Сарајево

За Кантон Сарајево недостају подаци за 2015/16. школску годину па су као средња година посматраног периода уврштени подаци за 2014/15.

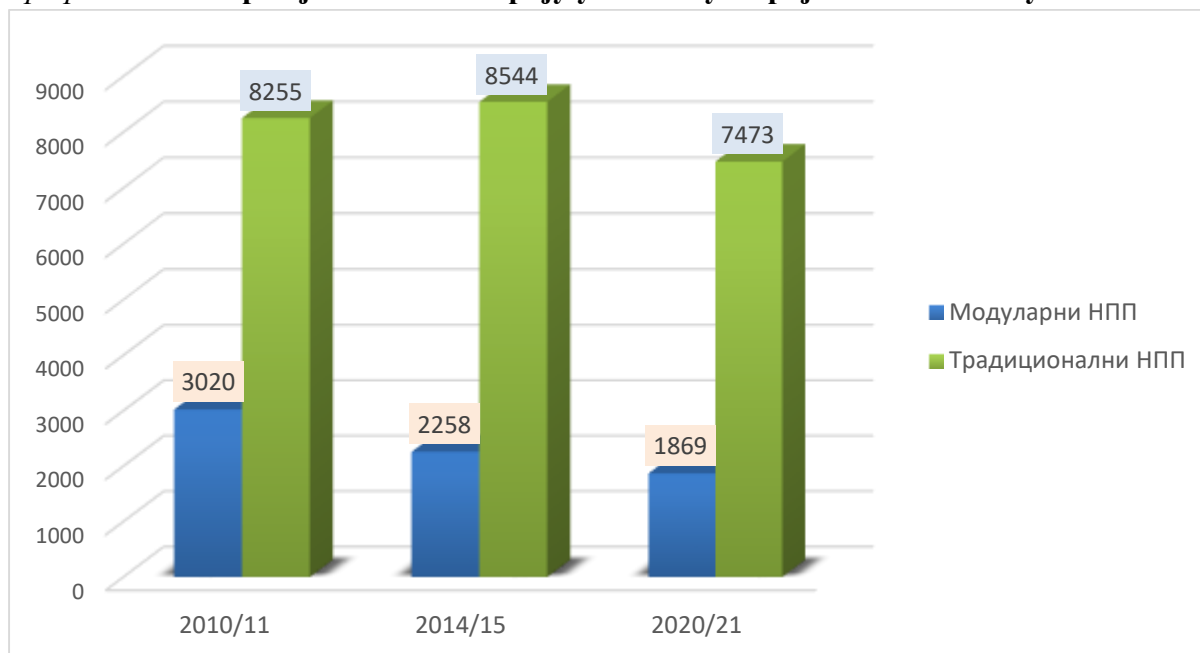
Заступљеност модуларних наставних планова и програма, посматрано по броју програма који се примјењују и по броју обухваћених ученика, приказана је у графиконима 33 и 34. У првој половини посматраног десетогодишњег периода није било значајнијих промјена. Школске 2010/11. модуларни НПП су били заступљени у 47 занимања и било је обухваћено 3020 ученика или око 27 % а 2014/15. заступљени су у 46 квалификација/занимања и обухваћено је 2258 или 21 % од укупног броја ученика у средњем стручном образовању.

Графикон 33. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у Кантону Сарајево

У другом петогодишту долази до значајног смањења броја модуларних НПП на 30 и повећања броја традиционалних НПП на чак 79. Треба истаћи да је 2010. године број квалификација/занимања који се школују по модуларном и традиционалном приступу био готово изједначен да би у наредном периоду дошло до знатног повећања броја традиционалних НПП.

Графикон 34. Примјена НПП по броју ученика у Сарајевском кантону

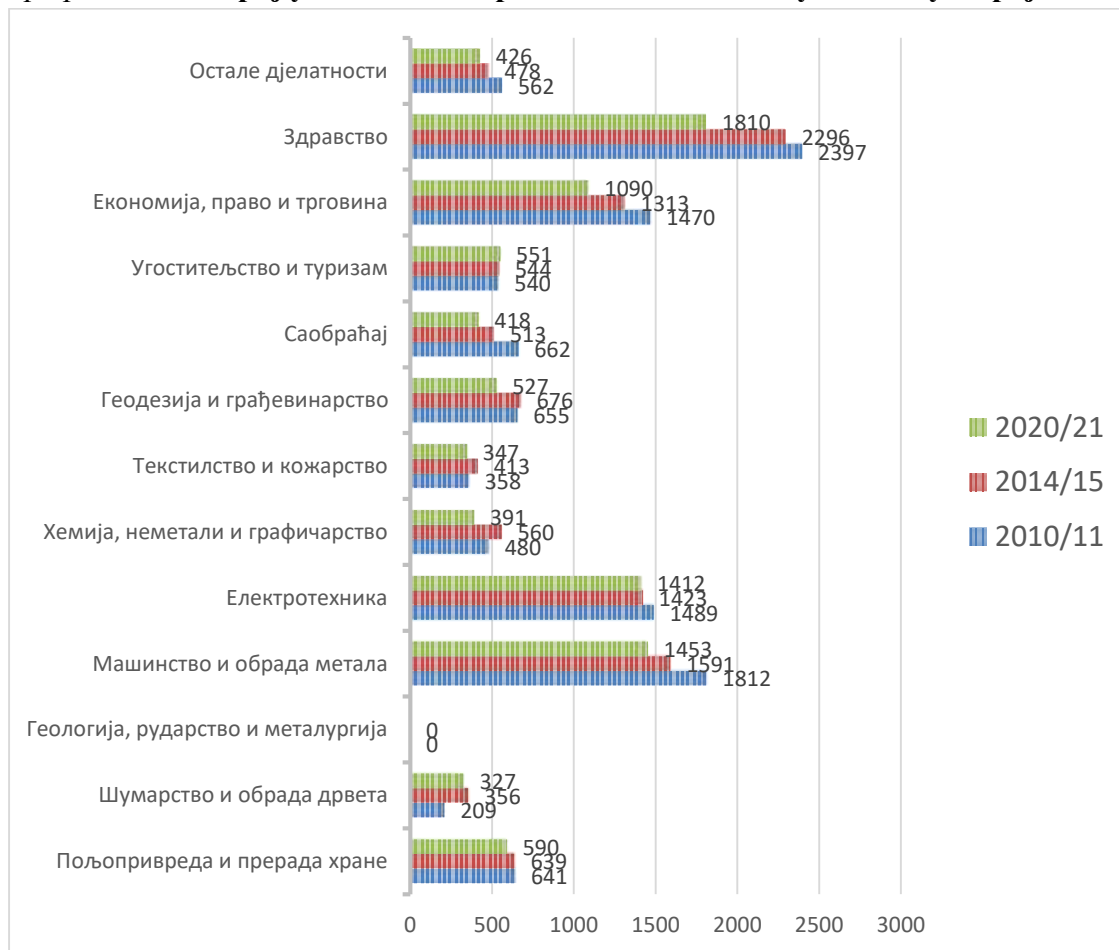

Треба истаћи да се број ученика који се школују по модуларним НПП стално смањивао, али је процентуално учешће остајало на приближно истом нивоу и за школску 2020/21. годину износи 20 % (1869 ученика од укупно 9 342).

Школске 2020/21. године модуларни наставни планови и програми су заступљени у пет од укупно 21 средње стручне и техничке школе у Кантону Сарајево. Значајно је да се у четири школе примјењују само модуларни НПП за све квалификације/занимања, а да само једна школа поред традиционалних има и један модуларни НПП. Шеснаест школа ради по традиционалним наставним плановима и програмима.

Посматрано по породицама занимања, подаци за 2020/21. школску годину показују да у шест породица занимања нису заступљени модуларни НПП (машинство и обрада метала; хемија, неметали и графичарство; текстилство и кожарство; геодезија и грађевинарство; саобраћај; здравство). Нема ни једне породице занимања за коју се примјењују само модуларни НПП. Највећа заступљеност модуларних НПП је у породицама занимања пољопривреда и прерада хране и шумарство и обрада дрвета.

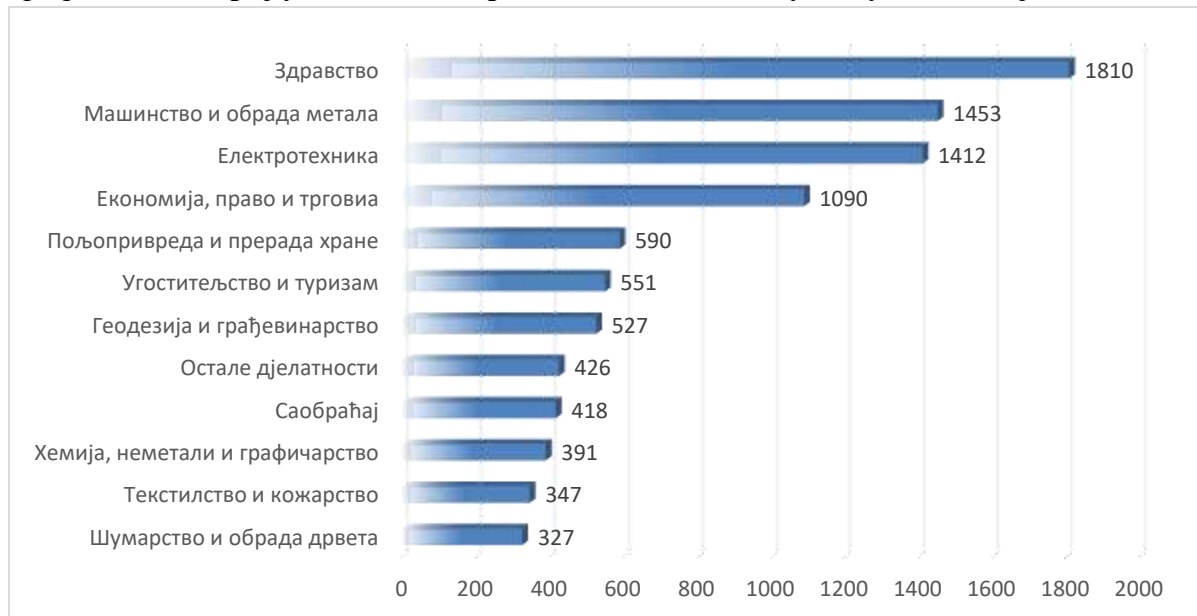
Графикон 35. Број ученика по породицама занимања у Кантону Сарајево

У периоду од 2010. до 2020. године, број ученика у средњем стручном образовању Кантона Сарајево смањило се за 17 % (са 11 275 на 9 342 ученика).

Специфично за Кантон Сарајево је да је здравство породица занимања која стално има убједљиво највећи број ученика (подаци у графиконима 35 и 36).

Графикон 36. Број ученика по породицама занимања у КС у школској 2020/21. години

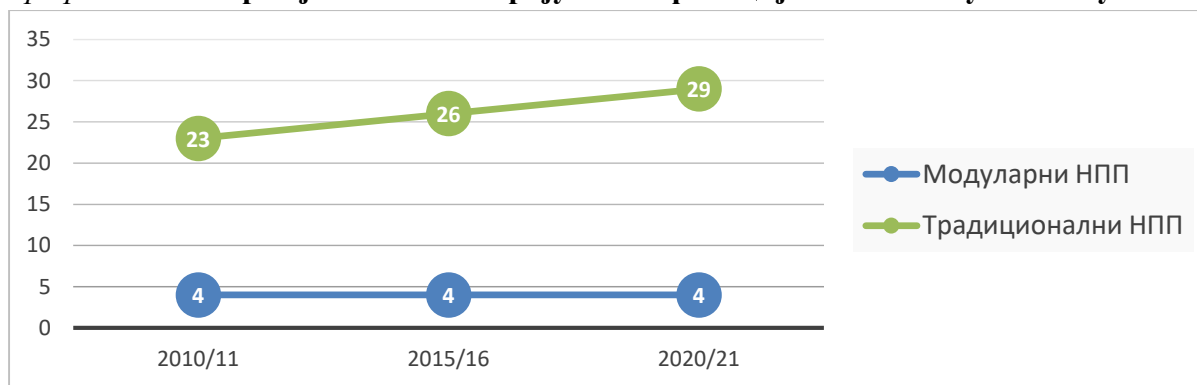
Подаци дати у графикону 35 показују да је у посматраном периоду већина породица занимања имала смањење броја ученика (здравство; економија, право, администрација и трговина; машинство и обрада метала) или је број ученика остао на приближно истом нивоу (електротехника; угоститељство и туризам; пољопривреда и прерада хране).

Највећа заинтересованост ученика у 2020. години је за стицање квалификација у области здравства, слиједи машинство и обрада метала па електротехника. Ове три породице занимања су водеће у протеклих десет година, а за Кантон Сарајево је специфично да у овом периоду економија, право, администрација и трговина није била у водеће три породице занимања.

Кантон 10

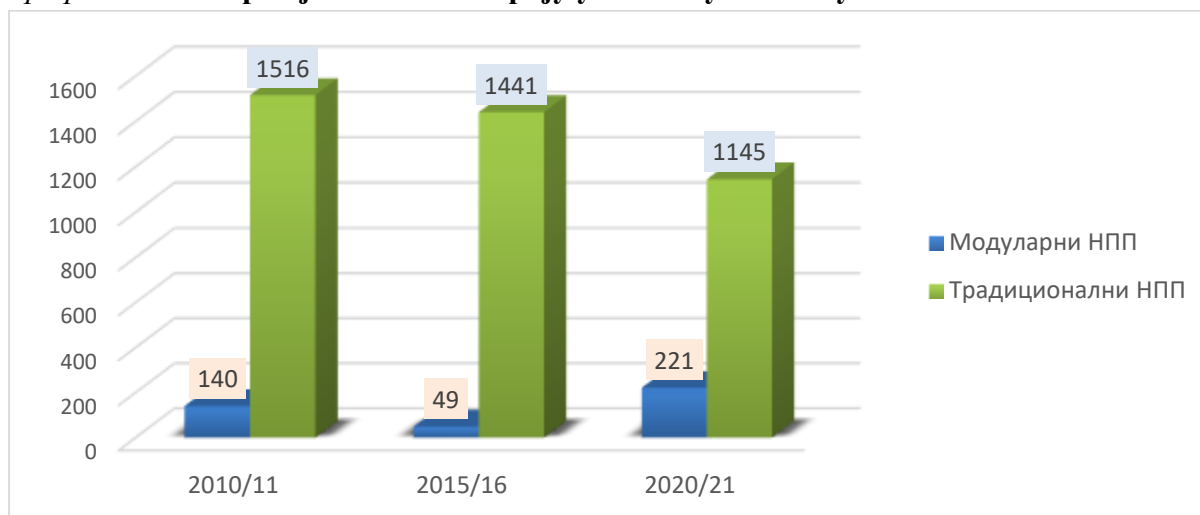
У посматраном периоду број модуларних наставних планова и програма је константан, а једино је долазило до незнатних колебања броја ученика обухваћених овим програмима.

Графикон 37. Примјена НПП по броју квалификација/занимања у Кантону 10

Школске 2010/11. године модуларни НПП су се примјењивали за четири квалификације/занимања и школовањем по овим програмима било је обухваћено 5 % ученика у стручном образовању. Током школске 2015/16. године, модуларни НПП се и даље примјењују за стицање четири квалификације (од укупно 28) и обухваћено је само 49 ученика или око 3 %. Ни послје десет година број модуларних НПП се није промијенио, али се повећао број обухваћених ученика на 221 или 16 % (графикони 37 и 38).

Графикон 38. Примјена НПП по броју ученика у Кантону 10

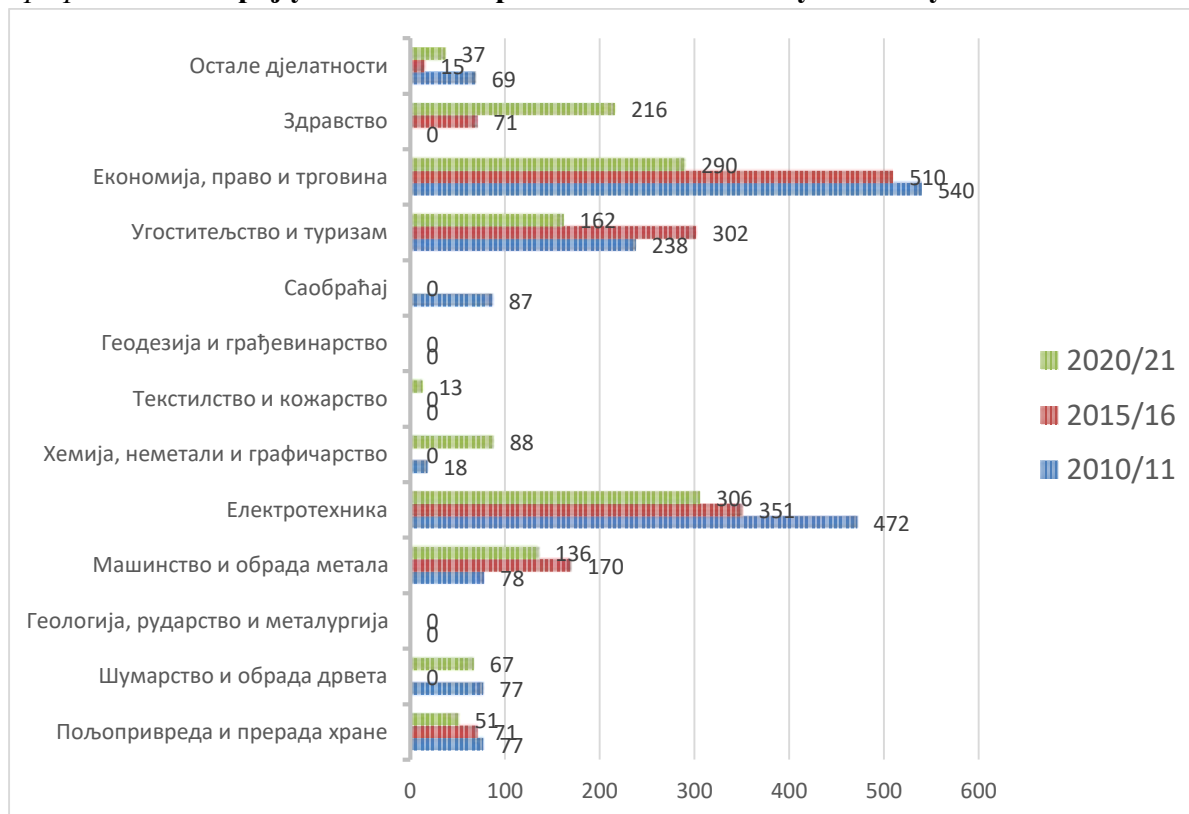

Средње стручно образовање је организовано у шест школа и 2015/16. само у једној школи били су присутни модуларни НПП, а 2020/21. заступљени су у двије школе. У једној школи по модуларним НПП стичу се три квалификације, а у другој само једна квалификација.

Према подацима за 2020/21. годину, модуларни НПП су заступљени у три породице занимања (хемија, неметали и графичарство; угоститељство и туризам; здравство).

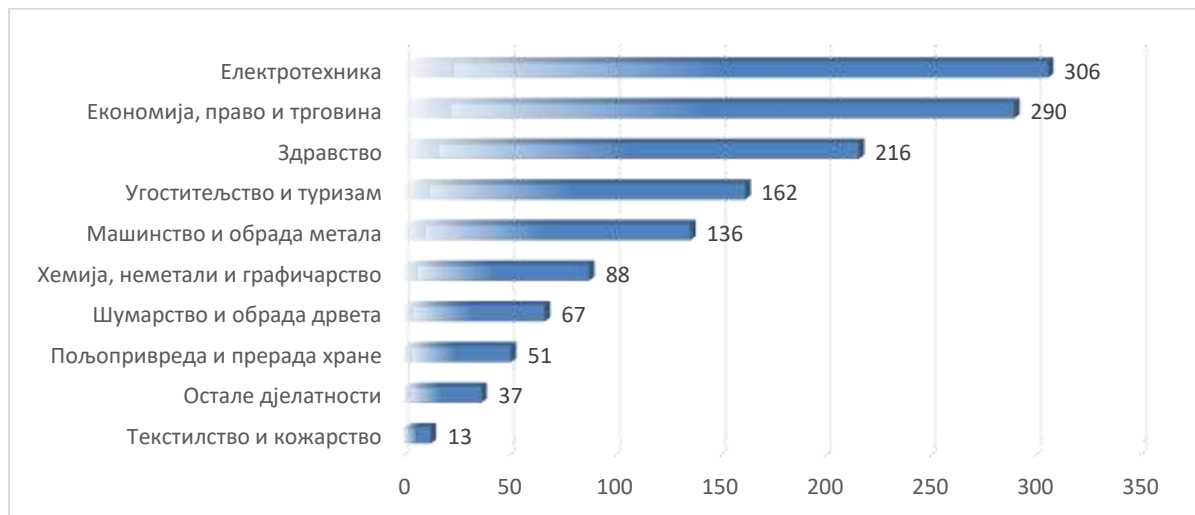
У Кантону 10 заступљено је десет породица занимања (2010/11. било их је девет). Током овог десетогодишњег периода уведене су квалификације/занимања из породице здравства и текстилства и кожарства, а укинута је област саобраћаја.

Графикон 39. Број ученика по породицама занимања у Кантону 10

Број ученика у средњем стручном образовању смањено се у протеклих десет година за 18 %. Највеће смањење броја ученика било је у области економије, права, администрације и трговине, а највећи раст броја ученика је у здравству (графикон 39).

Графикон 40. Број ученика по породицама занимања у Кантону 10 у школској 2020/21. години

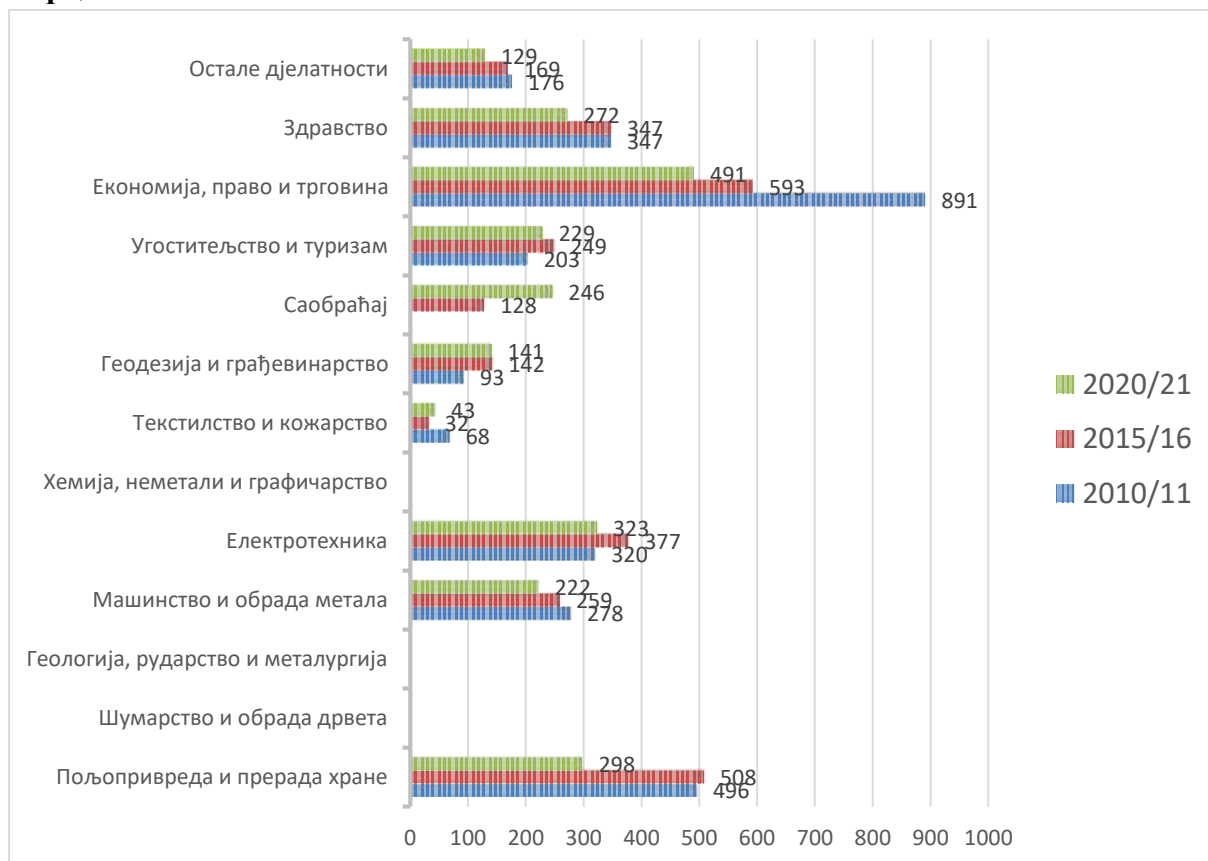
Школске 2020/21. године највећи број ученика школује се у области електротехнике па економије права, администрације и трговине, а затим угоститељства и туризма (графикон 40).

Брчко дистрикт Босне и Херцеговине

Средње стручно образовање Брчко дистрикта Босне и Херцеговине примјењује само модуларне наставне планове и програме. Школске 2010/11. године, од 34 квалификације/занимања само за једну је примјењиван традиционални НПП, а већ од сљедеће године средње стручно образовање је базирано искључиво на модуларној методологији.

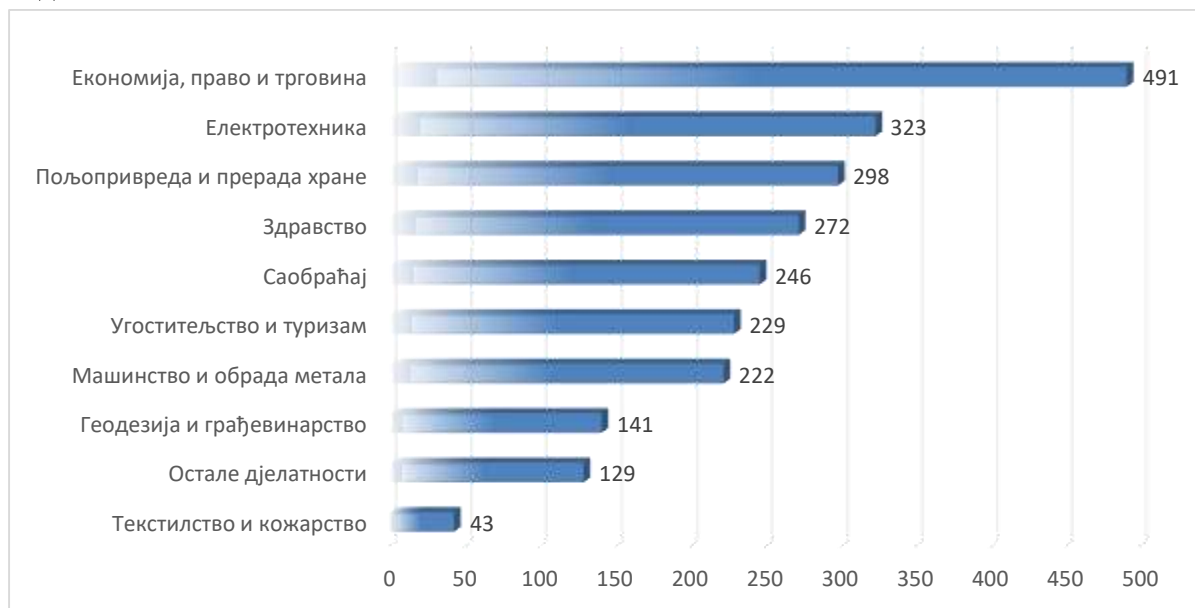
У три стручне и техничке школе током 2020/21. ученици се школују за стицање 38 квалификација из 10 породица занимања (нису заступљене: хемија, неметали и графичарство; геологија, рударство и металургија; шумарство и обрада дрвета). Укупан број ученика је 2 394, што је за 17 % мање него 2010/11. године.

Графикон 41. Број ученика по породицама занимања у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине

Карактеристично за Брчко дистрикт Босне и Херцеговине је да економија, право, администрација и трговина држи прво мјесто са изразито највећим бројем ученика у претходних десет година. Посебна специфичност је велика заинтересованост ученика за пољопривреду и прераду хране па је ова породица занимања увијек на другом или трећем мјесту (подаци у графиконима 41 и 42) .

Графикон 42. Број ученика по породицама занимања у БД БиХу школској 2020/21. години

Школске 2020/21. године, економија, право, администрација и трговина има уписаних 491 ученика што чини 20 % од укупног броја ученика. По броју ученика слиједе електротехника па пољопривреда и прерада хране.

Агенција за предшколско, основно и средње образовање, 88 000 Мостар, Кнеза Домагоја бб

Телефон: +387 36 329 908 – телефакс: +387 36 332 093 –
Електронска пошта: info@aposo.gov.ba – интернет страница: www.aposo.gov.ba

Маја Стојкић, директорка
Синиша Гатарић, замјеник директора – руководиоца подручне јединице

Припрема извјештаја: Љиљана Бошковић, стручни савјетник за модуларне наставне планове и програме